

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Dopad zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby na daňové zatížení
poplatníků v České republice

Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jaroslav Říha**
Osobní číslo: **E19919**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Studijní obor: **Finanční správa**
Téma práce: **Dopad zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby na daňové zatížení poplatníků v České republice**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je komparace změn daňového zatížení po zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby daně u vybraných sociálních skupin.

Osnova:

- Charakteristika daní, dělení a jejich funkce.
- Daň z příjmu fyzických osob, jejich vývoj v historii České republiky.
- Změna daňových opatření pro rok 2021.
- Výpočet daňové povinnosti před a po zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby daně.
- Komparace daňového zatížení a posouzení dopadů daňových změn na vybrané sociální skupiny.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3.
PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing, 2018. *Ekonomie*. ISBN 978-80-7418-295-2.
ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075523150.
VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-926-8.
VYCHOPEŇ, Jiří. *Daň z příjmů 2020*. 16. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Meritum. ISBN 978-80-7598-774-7.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Vít Jedlička, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2022**

L.S.

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

Ing. Jan Fuka, Ph.D. v.r.
vedoucí ústavu

Prohlašuji:

Práci s názvem Dopad zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby daně na daňové zatížení poplatníků v České republice jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 14. července 2022

Jaroslav Říha v. r.

ANOTACE

Práce je věnována daním se zaměřením na daň z příjmů fyzických osob v České republice. Týká se daňových změn provedených v roce 2021, v nichž došlo ke zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvou daňových sazeb. Práce posuzuje změnu daňového zatížení poplatníků v komparaci let 2020 a 2021 v rámci vybraných sociálních skupin. Posouzení probíhá na základě výpočtů a grafického znázornění.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Daně, daň z příjmu fyzických osob, příjmy, daňová zátěž, poplatník

TITLE

The Impact of the Abolition of the Super-gross Wage and the Introduction of Two Tax Rate on the Tax Burden of Taxpayers in the Czech Republic

ANNOTATION

The work is devoted to taxes with a focus on personal income tax in the Czech Republic. It relates to the changes made in 2021, in which the super-gross wage was abolished and two tax rates were introduced. The thesis assesses the change in the tax burden of taxpayers in the comparison with years 2020 and 2021 for selected social groups. The evaluation is based on calculations and graphical representation.

KEYWORDS

Taxes, personal income tax, income, tax burden, taxpayer

Obsah

Seznam ilustrací.....	9
Seznam tabulek.....	9
Seznam zkratk.....	11
Úvod.....	12
1 Charakteristika daní, jejich dělení a funkce.....	14
1.1 Charakteristika daní.....	14
1.2 Vymezení vlastností daní.....	14
1.3 Daňová soustava České republiky.....	15
1.4 Funkce daní.....	16
1.4.1 Stabilizační funkce.....	16
1.4.2 Alokační funkce.....	17
1.4.3 Redistribuční funkce.....	17
1.4.4 Stimulační funkce.....	17
2 Daň z příjmu fyzických osob.....	19
2.1 Poplatník a plátce.....	19
2.2 Lhůta pro stanovení daňového přiznání a úhrady DPFO.....	20
2.3 Zálohy na daň z příjmu.....	20
2.4 Historie týkající se daně z příjmu fyzických osob v České republice.....	20
2.4.1 Změna daňového systému 1991–1993.....	20
2.4.2 Implementace legislativy Evropské unie 2003–2004.....	21
2.4.3 Snížení daně z příjmů 2005–2006.....	21
2.4.4 Zavedení rovné daně 2008.....	22
2.4.5 Zvýšení daňové progresivity 2011–2013.....	22
2.4.6 Zavedení opatření k omezení daňových úniků 2014–2017.....	23
2.4.7 Shrnutí vývoje nominální sazby daně z příjmu fyzických osob.....	24
3 Změna daňových opatření pro rok 2021.....	25

3.1	Podání daňového přiznání	25
3.2	Změna v daňovém výpočtu	25
3.3	Zavedení dvou daňových sazeb a zrušení solidární daně.....	26
3.4	Paušální režim	27
3.5	Úroky z úvěru na bytové potřeby.....	27
3.6	Sleva na poplatníka	28
3.7	Minimální mzda a sleva za umístění dítěte	28
3.8	Daňové zvýhodnění na vyživované dítě	28
3.9	Odpisování hmotného a nehmotného majetku.....	29
4	Výpočet daňové povinnosti před a po zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby daně	31
4.1	Výpočet daně z příjmů fyzických osob.....	31
4.1.1	Příklady výpočtu daňové povinnosti 2020.....	32
4.1.2	Příklady výpočtu daňové povinnosti 2021.....	35
4.1.3	Hodnoty daňové povinnosti zaměstnance.....	38
4.1.4	Hodnoty daňové povinnosti OSVČ	39
4.1.5	Hodnoty daňové povinnosti zaměstnance za rok 2022.....	40
4.1.6	Hodnoty daňové povinnosti OSVČ za rok 2022	41
4.1.7	Daňové zatížení vyjádřené v efektivní sazbě daně ze závislé činnosti.....	42
4.1.8	Daňové zatížení vyjádřené v efektivní sazbě ze samostatné činnosti.....	43
5	Komparace daňového zatížení a posouzení dopadů daňových změn na vybrané sociální skupiny.....	44
5.1	Sociální skupina	44
5.2	Vybrané sociální skupiny	44
5.3	Fyzické osoby s příjmy ze závislé činnosti	45
5.4	Fyzické osoby s příjmy ze samostatné činnosti	49
5.5	Fyzické osoby s kombinací příjmů	52
5.5.1	Příjem ze samostatné činnosti v kombinaci s pasivním příjmem.....	52

5.5.2	Příjem zaměstnance v kombinaci s příjmem z nájmu.....	53
5.6	Vývoj daňové povinnosti za rok 2022	53
5.7	Shrnutí, výsledky komparace a posouzení dopadů	55
Závěr	58
Použitá literatura	60

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Rozdělení přímých a nepřímých daní v daňové soustavě	15
Obrázek 2: Vývoj maximální sazby daně z příjmu fyzických osob v letech 1993–2013.....	24
Obrázek 3: Porovnání daňové povinnosti zaměstnanců 2020, 2021	45
Obrázek 4: Rozdíl efektivní sazby daně mezi vybranými obdobími.....	46
Obrázek 5: Daňové zvýhodnění zaměstnanec 2020, 2021	48
Obrázek 6: Porovnání daňové povinnosti OSVČ 2020, 2021	49
Obrázek 7: Rozdíl mezi efektivní sazbou daně mezi vybranými obdobími	50
Obrázek 8: Daňové zvýhodnění OSVČ 2020, 2021	51
Obrázek 9: Daňová povinnost ze závislé činnosti zahrnující rok 2022	54
Obrázek 10: Daňová povinnost ze samostatné činnosti zahrnující rok 2022	54

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdělení daňových sazeb podle základu daně 2003–2004.....	21
Tabulka 2: Rozdělení daňových sazeb podle základu daně 2006.....	22
Tabulka 3: Výše daňového zvýhodnění podle počtu dětí za rok 2020	29
Tabulka 4: Výše daňového zvýhodnění podle počtu dětí pro rok 2021, 2022	29
Tabulka 5: Schéma výpočtu daně pro rok 2020	31
Tabulka 6: Schéma výpočtu daně pro rok 2021	32
Tabulka 7: Daňová povinnost zaměstnance 2020.....	33
Tabulka 8: Daňová povinnost zaměstnanec (ředitel firmy) 2020.....	34
Tabulka 9: Daňová povinnost OSVČ 2020, s příjmy z nájmu podle § 9	34
Tabulka 10: Daňová povinnost OSVČ s nadstandardním příjmem, 2020.....	35
Tabulka 11: Daňová povinnost zaměstnance 2021.....	36
Tabulka 12: Daňová povinnost zaměstnance (ředitel firmy) 2021	36
Tabulka 13: Daňová povinnost OSVČ 2021, s příjmy z nájmu podle § 9	37
Tabulka 14: Daňová povinnost OSVČ s nadstandardním příjmem, 2021	37
Tabulka 15: Hodnoty daňové povinnosti zaměstnance podle měsíčního příjmu 2020, 2021 ..	38
Tabulka 16: Hodnoty daňové povinnosti OSVČ podle hrubého zisku 2020, 2021	39
Tabulka 17: Daňová povinnost zaměstnance 2022.....	40
Tabulka 18: Daňová povinnost OSVČ 2022	41

Tabulka 19: Efektivní sazba daně (zaměstnanci)	42
Tabulka 20: Daňové zatížení (OSVČ)	43
Tabulka 21: Daňová povinnost s užitím slevy na manželku	47
Tabulka 22: Daňová povinnost OSVČ v případě užití slevy na manželku	50
Tabulka 23: Příjem OSVČ v kombinaci s pasivním příjmem	52
Tabulka 24: Příjem ze závislé činnosti v kombinaci s pasivním příjmem.....	53

SEZNAM ZKRATEK

ČR – Česká republika

DPFO – daň z příjmu fyzických osob

DPPO – daň z příjmu právnických osob

DPČ – dohoda o pracovní činnosti

DPP – dohoda o provedení práce

DPH – daň z přidané hodnoty

DZD – dílčí základ daně

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

Kč – korun českých

ZD – základ daně

ZDP – zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

ÚVOD

Začátkem roku 2021 nabyl účinnosti parlamentem schválený zákon č. 609/2020 Sb., kterým se změnilly některé zákony v oblasti daní a některé další zákony. Zákon s sebou tedy přinesl řadu daňových změn, přičemž významnou změnou bylo zrušení tzv. superhrubé mzdy a také solidární daně, která byla kompenzována zavedením druhého daňového pásma. Nastolené změny se měly pozitivně podepsat na zmenšení daňové zátěže poplatníků. Hromadné snížení zdanění se však ve velké míře promítlo a také v příštích letech promítne v poklesu inkasa veřejných rozpočtů.

Cílem této bakalářské práce je komparace změn daňového zatížení po zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvojí sazby daně u vybraných sociálních skupin. Ačkoliv předpokládaným účinkem těchto úprav bylo snížení daňové zátěže, nabízí se otázky, zda došlo k plošnému snížení daňové zátěže všech poplatníků a zda lze nalézt skupiny, kterým vydané změny naopak uškodily. Zajímavou otázkou také zůstává, kdo si polepšil nejvíce. Vybraný cíl, včetně těchto otázek, je posouzen na základě výsledků komparace daní z příjmů fyzických osob ve zdaňovacích obdobích 2020 a 2021. Současně je také posuzován vývoj daňové povinnosti za rok 2022.

Pokaždé když nastanou nějaké významné daňové změny, které by se daly označit za daňovou reformu, jako je tomu i v tomto případě, je potřeba zabývat se dopady, jaké tyto změny přinesly, koho všeho se týkají a do jaké míry jsou tyto úpravy spravedlivé a efektivní. Zpracování této bakalářské práce by také mohl zodpovědět či alespoň přiblížit se zodpovězení těchto otázek. Je zřejmé, že tento nově schválený daňový balíček je sám o sobě velkou, zajímavou událostí, jež měl a do budoucna má pozitivně ovlivnit většinu populace, avšak není na první dojem patrné, jakou měrou. Ve své podstatě celková daňová zátěž na jednotlivce působí v současné době poměrně značně, a proto je daný pokles zdanění vítaný. Je však pravděpodobné, že nastolené změny způsobily největší nárůst čisté mzdy (zisku) výhradně u lidí s nadstandardně vysokými příjmy, kdežto nejméně příjmoví zaměstnanci a podnikatelé si polepšily výrazně méně. Poplatníci, u nichž již před zavedením těchto daňových změn pokrývaly daňové slevy celou jejich daň, nejsou daňovým balíčkem vůbec prospěšně ovlivněni, ovšem takovými poplatníky bývají především lidé s nižšími příjmy, u kterých se dá předpokládat, že by ve své situaci potřebovali pomoci nejvíce. Zároveň je třeba zdůraznit, že ztráty, které se promítly do veřejných rozpočtů, nejsou zanedbatelné, což ještě více prohloubilo státní dluh, který již byl způsobeným koronavirovým obdobím citelně navýšen. Výše zmíněné teze vyvolávají otázku, jestli nenastalo prohloubení rozdílů mezi nízkopříjmovými a nadstandardně příjmovými

občany. Výsledky této bakalářské práce však budou moci lépe přiblížit skutečné dopady na jednotlivce i vybrané skupiny.

1 CHARAKTERISTIKA DANÍ, JEJICH DĚLENÍ A FUNKCE

Cílem první kapitoly je vymezení pojmu daně. Vysvětlení funkcí, které naplňují, a vlastnosti pro ně typické. Zároveň součástí této kapitoly je popis druhů daní, které jsou v České republice zavedeny.

1.1 Charakteristika daní

Pro správnou charakteristiku daní je třeba zabývat se otázkou, co to daň je. Na tuto otázku existuje mnoho definic, kterými ji lze zodpovědět, přičemž nejčastější bývá vysvětlení, že daň lze označit jako zákonem stanovenou platbu do veřejného rozpočtu, kterou je povinen uskutečnit ekonomický subjekt [1]. Jedná se o platbu, která má své typické vlastnosti, jimiž jsou nedobrovolnost, nenávratnost, neekvivalentnost a zároveň její neúčelovost [2]. Jedná se o nejvýznamnější druh příjmů veřejného rozpočtu. Je však důležité uvést, že v zákonodárství ČR vymezení pojmu daně chybí [3], pouze pro účely zákona 280/2009 Sb. Daňového řádu podle § 2 odstavce 3 je vymezena tímto způsobem:

„(3) Daní se pro účely tohoto zákona rozumí

a) peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek,

b) peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle tohoto zákona,

c) peněžité plnění v rámci dělené správy.

(4) Daň podle odstavce 3 zahrnuje rovněž daňový odpočet, daňovou ztrátu nebo jiný způsob zdanění a příslušenství daně.“ [4]

1.2 Vymezení vlastností daní

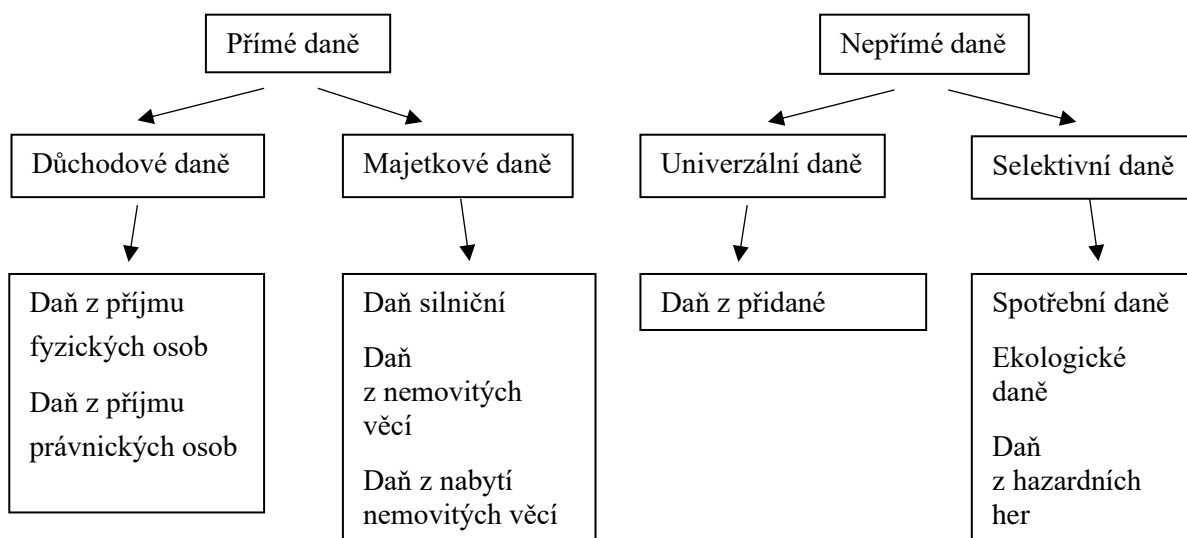
Jak již bylo řečeno v minulé subkapitole daň je charakteristická svými vlastnostmi, mezi něž patří nedobrovolnost, nenávratnost, neekvivalentnost a neúčelovost, přičemž:

- a) **nedobrovolnost** udává, že ekonomické subjekty jsou ze zákona povinny odvádět daň, nemají možnost volby odmítnout zdaňovat své příjmy,
- b) **nenávratností** se rozumí, že z právního hlediska nemá ekonomický subjekt, který daň odvedl možnost žádat o její vrácení,
- c) **neekvivalentnost** znamená, že množství příjmu do veřejného rozpočtu od jedince není na stejné úrovni jako výše, v jaké se bude podílet na veřejných výdajích, popřípadě spotřebovávání veřejně financovaných statků,

- d) **neúčelová** je, jelikož v momentě, kdy je daň zaplácena, není předem stanoveno, za jakým účelem bude využita [5].

1.3 Daňová soustava České republiky

V rámci daňové soustavy ČR jsou daně různě členěny. Nejobecněji se však podle typologie rozlišují na daně přímé a daně nepřímé. Jednotlivé dva druhy je možné dále členit následovně (viz Obrázek 1).

Obrázek 1: Rozdělení přímých a nepřímých daní v daňové soustavě

Zdroj: [6]

Přímé daně jsou charakteristické tím, že daňová povinnost je odváděna poplatníkem přímo do veřejného rozpočtu. U přímých daní je možné identifikovat konkrétní osobu, která má daň zaplatit a odvést, přičemž poplatník a plátce jsou v tomto případě stejnou osobou [7]. V případě plátců lze však nalézt specifický případ, v rámci kterého je u závislé činnosti plátcem zaměstnavatel, který v průběhu roku odvádí z příjmu zaměstnance, respektive poplatníka, zálohy na daň z příjmů. Daňová povinnost poplatníka těchto daní se bude odvíjet z hlediska výše jeho majetku nebo výše příjmu, a to na úkor vlastního důchodu, přičemž je nelze převést na jiný ekonomický subjekt [3]. V rámci přímých daní se rozlišuje daň vybraná na základě daňového priznání a daň vybíraná srážkou.

Přímé daně je dále možné členit na důchodové daně a majetkové daně.

Majetkové daně jsou takové, jejíž výše se odvádí podle fyzické velikosti majetku dané osoby [8], jedná se spíše o doplňkové daně, protože nepřispívají do státního rozpočtu na rozdíl od jiných daní nijak vysokým podílem. Jejich výhoda však spočívá v pravidelnosti, jelikož

nabízí trvalý a plynulý příjem do státního rozpočtu. Jedná se o tyto daně: daň dědická, daň z nabytí nemovitých věcí, daň z nemovitých věcí a také daň silniční [9].

Důchodové daně, také známé pod názvem daně z příjmu, popřípadě osobní daně jsou nejnámějšími druhy daní a zároveň těmi nejméně oblíbenými, jelikož přímo snižují důchod poplatníka [3]. Jsou členěny na daně z příjmu fyzických osob a daně z příjmu právnických osob.

Nepřímé daně mají také vazbu na důchod, ale v rámci nepřímých daní není znám konkrétní subjekt, který je dani podroben, z tohoto důvodu poplatník a plátce jsou v těchto daních dvě různé osoby. Státu je známa pouze osoba, která danou daň odvádí „plátce daně“ [7]. Je obvyklé, že bývají promítány do cen zboží či služeb, a proto rozhodujícím momentem zdanění je ve své podstatě akt nákupu [3]. Nepřímé daně jsou děleny na daň univerzální a daně spotřební.

Univerzální daní je tzv. daň z přidané hodnoty, která je uvalena na prakticky veškeré zboží a služby. V ČR jsou uplatňovány celkem tři daňové sazby DPH, základní sazba činí 21 %, poté první snížená sazba ve výši 15 % a následuje druhá snížená sazba s nominální výší 10 % [10]. Některé druhy zboží či služeb jsou však od DPH osvobozeny.

Selektivní daně jsou na rozdíl od daně univerzální zaměřeny pouze na vybrané druhy zboží. Pod selektivní daně se řadí daně spotřební, do nichž konkrétně spadá daň z piva, vína, minerálních olejů, lihu a tabákových výrobků [11], dále pod selektivní daně spadá daň z hazardních her a také ekologické daně, jejichž předmětem daně je zemní plyn, pevná paliva a také elektřina [12].

1.4 Funkce daní

Bezpochyby hlavní funkcí bylo a stále je naplnění veřejných rozpočtů. V současné době daně však také slouží jako nástroj, který pomáhá státu plnit řadu dalších funkcí v rámci fiskální politiky.

1.4.1 Stabilizační funkce

Pro správné vysvětlení stabilizační funkce je potřeba porozumět definici hospodářského cyklu, jenž lze definovat jako pravidelně se opakující období, v němž roste či klesá reálný produkt okolo potenciálního produktu. Takové kolísání může vést k vysokému růstu cenové hladiny nebo také k růstu nezaměstnanosti v závislosti na tom, v jaké fázi se hospodářský cyklus právě nachází [13].

Stát může díky daním mírnit negativní následky způsobené vývojem hospodářského cyklu. Pokud se nachází ekonomika státu v konjunktúře, tak daně naplňují ve zvýšené míře veřejný rozpočet, díky tomu může stát vytvořit rezervu, která může sloužit v období stagnace či recese k opětovnému nastartování ekonomiky [3].

1.4.2 Alokační funkce

V rámci trhu dochází často k jeho selhávání. Příčin, které způsobují tržní selhávání, je mnoho. Příkladem může být nedokonalá konkurence, existence veřejných statků a výskyt externalit. V návaznosti na tyto příčiny nastávají situace, kdy jsou neefektivně alokovány zdroje na trhu. V rámci této situace může alokační funkce sloužit jako možnost vložit prostředky tam, kde je jich nedostatek, nebo odejmout tam, kde je jich mnoho [14].

1.4.3 Redistribuční funkce

Jednotlivé příjmy různých daňových subjektů na trhu mohou být v různých výších. Pokud má veřejnost pocit, že rozdělení důchodů a bohatství na trhu není spravedlivé, tak v takové situaci může stát zasáhnout a zmírnit rozdíly v důchodech pomocí výše zdanění jednotlivých skupin subjektů, které dani podléhají. Za takových podmínek může daň být:

- 1) **progresivní**, při které dochází k nižšímu zdanění subjektů s menšími důchody a vyšší míře zdanění u subjektů s vyššími důchody,
- 2) **proporcionální**, za takové dani nezáleží na velikosti důchodů, jelikož je pro všechny daň ve stejné procentuální výši,
- 3) **regresivní**, u této daně dochází k vyššímu zdanění nízkých důchodových subjektů a s postupným růstem důchodu dochází k poklesu míry zdanění [1].

Po provedení daňových změn, ve kterých byla jako součást zavedena druhá zvýšená sazba na místo solidárního zdanění, se z hlediska výše uvedených typů i nadále jedná o zdanění progresivní jako tomu bylo před zavedením těchto úprav, neboť s narůstajícím důchodem roste i míra zdanění. Příkladem může být situace, kdy poplatník při svém příjmu do 48násobku průměrné mzdy podléhá základní 15% sazbě, kdežto pokud by jeho příjem vzrostl a překonal tuto hranici začala by část jeho základu daně, která tuto část převyšuje být zdaňována druhou daňovou sazbou 23 % což by způsobilo zvýšení míry jeho zdanění [15].

1.4.4 Stimulační funkce

Daňové subjekty zpravidla vnímají daně jako nechtěnou újmu, které se snaží různými prostředky vyhnout či ji maximálně omezit. V této souvislosti má stát určitou výchovnou

funkci, při níž může například skrze úmyslné zvyšování zdanění určitých statků omezit jejich spotřebu a zároveň zvýšit veřejný příjem, popřípadě motivovat ke spotřebování určitých statků skrze snížené daňové sazby či daňové osvobození. Lze však stimulovat i k jiným věcem, například v současné době si podnikatelské subjekty můžou o ztrátu, kterou utrpěly v daném roce, snížit v následujících letech daňový základ, čímž dochází ke snížení podnikatelského rizika a podpoře podnikání [14].

2 DAŇ Z PŘÍJMU FYZICKÝCH OSOB

Tato daň se řadí mezi osobní daně, ty jsou především typické tím, že je lze sestavovat takovým způsobem, aby byla pro každého poplatníka stanovena daň individuálně a zároveň bylo přihlédnuto k platebním schopnostem daného subjektu a jeho sociálnímu postavení [16]. Z hlediska typologického dělení v daňovém systému spadá pod přímé daně, jelikož je hrazena přímo poplatníkem do veřejného rozpočtu.

Jedná se také o klasický případ daně za zdaňovací období, neboť je vybírána v pravidelných intervalech, jejichž délka trvání činí dvanáct kalendářních měsíců. Během tohoto období je z poplatníkovy příjmu ze závislé činnosti průběžně měsíčně odváděna záloha na daň z příjmu. Kromě DPFO se do daní za zdaňovací období řadí také sociální pojistné [16].

Legislativa této daně je v České republice upravena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. V tomto zákoně lze také dohledat, co vše je předmětem daně z příjmů fyzických osob. Jedná se o tyto druhy příjmů:

- příjmy ze závislé činnosti § 6 ZDP,
- příjmy ze samostatné činnosti § 7 ZDP,
- příjmy z kapitálového majetku § 8 ZDP,
- příjmy z nájmu § 9 ZDP,
- ostatní příjmy § 10 ZDP.

Z hlediska obsahu pojmu příjem je třeba zdůraznit, že v rámci ZDP se příjmem rozumí jak peněžité, tak nepeněžité příjem dosažený i směnou [15].

2.1 Poplatník a plátce

Poplatníkem daně z příjmu se rozumí taková osoba, jejíž příjem podléhá této dani. Může jí být tedy jakákoliv fyzická osoba, jež má trvalý pobyt na území České republiky, popřípadě se zde zdržuje alespoň 183 dní v kalendářním roce, pokud její příjmy přesáhly částku 15 000 Kč, za podmínky, že jsou tyto příjmy předmětem daně, přičemž jsou v nich zahrnuty i příjmy plynoucí ze zahraničí. Pokud by se jednalo o osobu, která by neměla trvalé bydliště v České republice a zároveň by se tu ani obvykle nezdržovala, byly by jí zdaněny pouze příjmy získané v rámci ČR [17].

Plátcem se rozumí taková osoba, která je účastníkem správy daní a má povinnost srazit a následně odvést daň či zálohu na daň z příjmu od poplatníka ke správci daně. Tuto povinnost vykonává na svou vlastní odpovědnost, pakliže ji nesplní či zanedbá, je vymáhána na něm [16].

2.2 Lhůta pro stanovení daňového přiznání a úhrady DPFO

Podle zákona o daních z příjmů je lhůta pro podání daňového přiznání stanovena nejpozději do tří měsíců po skončení zdaňovacího období. V tomto termínu musí daňový subjekt také zaplatit svou daňovou povinnost (v rámci DPFO za rok 2021 je tedy nejpozdějším dnem k podání daňového přiznání 1. 4. 2022) [18]. Daňový subjekt podává přiznání u místně příslušného finančního úřadu, přičemž může využít jakékoliv uzemní pracoviště pověřeného finanční úřad. Místní příslušnost je u fyzických osob určena podle adresy trvalého bydliště dané osoby.

2.3 Zálohy na daň z příjmu

Jedná se o platbu, jež se podává ještě před vyměření daňové povinnosti. Jde o zúčtovatelné částky, které se zpravidla odvozují od poslední známé daňové povinnosti z předchozího zdaňovacího období. Jakmile nastane skutečnost uhradit daňovou povinnost, pouze se zaplatí rozdíl mezi vypočtenou daňovou povinností a uhrazenými zálohami [5].

2.4 Historie týkající se daně z příjmu fyzických osob v České republice

Tato část je věnována historickému vývoji DPFO, přičemž je zaměřena především na proběhlé daňové reformy, které tuto daň ovlivnily, součástí kapitoly je také vývoj daňových sazeb pro osobní příjmy (v rámci fyzických osob) v České republice.

2.4.1 Změna daňového systému 1991–1993

Po sametové revoluci 1989 byla v ČR provedena jedna z největších ekonomických reforem, při níž došlo k postupné přeměně z centrálně řízené ekonomiky na tržní ekonomický systém a byla zřízena nová daňová soustava, ta byla uplatněna se vznikem České republiky roku 1993. V návaznosti na tuto událost vstoupil v účinnost zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů, jehož cílem byla, a v současnosti stále je, úprava daní z příjmu fyzických osob a daní z příjmů právnických osob. Zároveň došlo k přiblížení směrem k daňovému systému užívanému v tehdejší době spíše v evropských zemích, neboť došlo k oddělení sociálního pojištění od daní z příjmu. Sociální pojištění bylo od této chvíle spravováno vlastním právním předpisem, konkrétně se jedná o Zákon č. 589/1992 Sb., Zákon o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Pro rok 1993 bylo zavedeno v rámci daně z příjmu fyzických osob celkem 6 daňových pásem, přičemž to, do jakého pásma bude daňový subjekt patřit, bylo odvozeno z hlediska jeho základu daně. Do nejnižšího pásma spadali poplatníci, jejichž ZD byl do částky 60 000 Kč a daňová sazba činila 15 %, kdežto nejvyšší pásmo bylo nastaveno pro ty, u nichž ZD přesahoval 1 080 000 Kč, ze kterého byla následně aplikací daňové sazby 47 % stanovena daň [3].

2.4.2 Implementace legislativy Evropské unie 2003–2004

Už od počátku svého vzniku Česká republika usilovala o začlenění do Evropské unie, k čemuž také po dlouhém plánování a přístupových jednáních došlo 1. května 2004. V souladu s touto skutečností musel být právní řád harmonizován s Evropskou unií, došlo také k implementaci řady právních norem. V daňovém systému se tato změna projevila především v nepřímých daních skrze harmonizaci spotřebních daní a daně z přidané hodnoty. V osobních daních došlo ke změnám, které byly zaměřeny na snížení zdanění ekonomické aktivity. Změny měly mít dopad především na ekonomicky aktivní rodiny s dětmi, neboť bylo zavedeno společné zdanění manželů a také byl poprvé v ČR zaveden ve své podstatě „princip negativní daně“, kde si poplatník mohl odečíst částku 6 000 Kč za každé vyživované dítě od vypočtené daně, a pokud byla vypočtená sleva vyšší než celková daň, mohl poplatníku vzniknout daňový bonus [19].

Z hlediska daňových sazeb byly v období těchto let 2003–2004 celkem 4 daňová pásma, přičemž daňová sazba se pohybovala následovně.

Tabulka 1: Rozdělení daňových sazeb podle základu daně 2003–2004

Základ daně od (v Kč)	do (v Kč)	Daň	Ze základu přesahujícího
0	109 200	15 %	
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 %	109 200
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 %	218 400
331 200	a více	66 420 Kč + 32 %	331 200

Zdroj: vlastní zpracování podle dat [20]

2.4.3 Snížení daně z příjmů 2005–2006

V roce 2005 byla schválena a později také uplatněna novela ZDP, jejímž cílem bylo snížit daňovou zátěž téměř všech poplatníků. V rámci této novely bylo valorizováno první daňové pásmo a sníženy daňové sazby v prvním pásmu z 15 % na 12 % a druhém pásmu z 20 % na 19 %. Všechny změny provedené v daňových pásmech lze vidět v následující tabulce (viz Tabulka 2), pro porovnání je možné využít hodnoty z minulé subkapitoly (viz Tabulka 1),

neboť pro rok 2005 byly tyto hodnoty stejné. Tyto změny měly zacílit tedy především na nízkopříjmové a středně příjmové skupiny ve snaze snížit jejich daňové zatížení. Další změnou bylo nahrazení nezdánitelné části základu daně slevou na dani, což mělo zajistit rovnost v rámci daňových výhod, nejvíce se tímto zvýhodnili ti spadající do nízkopříjmových skupin. Také OSVČ se dočkaly zvýhodnění, jelikož byly zvýšeny výdajové paušály. Důvodem mělo být především navýšení jejich užití a snížení administrativní zátěže jak pro poplatníky, tak pro správce daně [21].

Tabulka 2: Rozdělení daňových sazeb podle základu daně 2006

Základ daně od (v Kč)	do (v Kč)	Daň	Ze základu přesahujícího
0	121 200	12 %	
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200

Zdroj: vlastní zpracování podle dat [20]

2.4.4 Zavedení rovné daně 2008

V tomto roce došlo ke zrušení progresivní sazby daně a zavedení nové rovné 15% sazby, nadále již nebudou působit jednotlivá daňová pásma. Došlo také k ovlivnění výpočtu daně, jelikož od tohoto okamžiku byla daň počítána z tzv. superhrubé mzdy, která se skládá z hrubé mzdy navýšené o příspěvek na sociálního zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a zdravotního pojištění placené zaměstnavatelem [22]. Došlo také ke zrušení společného zdanění manželů, v kompenzaci této změny se navýšila základní sleva na dani, sleva na manžela a daňové zvýhodnění na děti [23].

2.4.5 Zvýšení daňové progresivity 2011–2013

Během období 2011–2013 byla snaha státu nalézt nové prostředky pro naplnění státního rozpočtu, jak sama popisuje A. Vančurová ve své knize „*Od roku 2011 se zpomalily kroky vedoucí k systémové reformě přímých daní a nastalo období hledání prostoru pro získání dodatečných výnosů.*“ [1] V rámci novely v ZDP vyhlášené koncem roku 2010 byla snížena sleva na poplatníka z 24 840 Kč na 23 640 Kč pro rok 2011, zároveň byly provedeny změny týkající se pracujících důchodců, pokud totiž jejich úhrn příjmu v rámci DZD podle § 6, § 7 a § 9 ZDP přesáhne částku 840 000, bude jejich důchod zdaněn [24].

Změna výše slevy na poplatníka neměla dlouhého trvání a v roce 2012 byla sleva opět vrácena na hodnotu 24 840 Kč. Kromě této úpravy v tomto roce nedošlo k mnoha změnám, pouze se zvýšilo daňové zvýhodnění na vyživované děti o 1 800 Kč ročně, tedy z původních 11 604 Kč na 13 404 Kč, rovněž byl zvýšen maximální daňový bonus na 60 300 Kč [25].

V roce 2013 došlo k významné změně výdajových paušálů pro samostatně výdělečné osoby:

- poplatníci se příjmy z podnikání podle zvláštních předpisů mohou uplatnit výdaje snižující základ daně z příjmů v paušální sazbě 40 % daných příjmů (maximálně do částky 800 000 Kč ročně),
- u příjmů z pronájmu lze uplatnit výdaj snižující základ daně z příjmů v paušální sazbě 30 % daných příjmů (maximálně do částky 600 000 Kč ročně),
- pro využití paušálních výdajů v sazbě 30 % a 40 % je stanoven limit odpovídající tržbám do 2 000 000 Kč [26].

Zároveň poplatníci, jejichž úhrn DZD podle § 7 a § 9 ZDP přesahuje 50 % celkového ZD a zároveň uplatňují výdajové paušály, nemohou využít slevu na manželku ani daňové zvýhodnění na vyživované děti. Jednou z nejvýznamnějších změn bylo také zavedení solidární daně, které podléhá příjem poplatníka, který svým základem daně (v tomto případě se jedná o základ daně z úhrnu příjmů v rámci § 6 a § 7 ZDP, jelikož solidární dani nepodléhají pasivní příjmy), překročí 48násobek průměrné mzdy. Na část základu daně, která tuto hranici překročí bude kromě základní 15% sazby aplikovaná ještě 7% sazba, tedy solidární daň [27].

2.4.6 Zavedení opatření k omezení daňových úniků 2014–2017

Cílem změn provedených v tomto období bylo především omezit možnosti legálního se vyhýbání zdanění a daňových úniků, čímž se měly navýšit příjmy do státního rozpočtu.

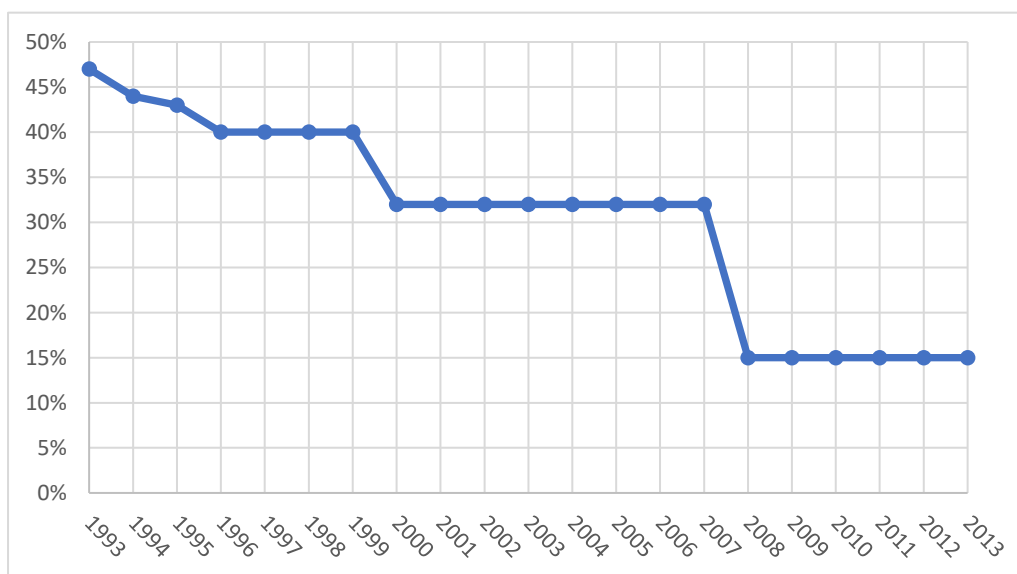
Z výčtu jednotlivých prvků šlo především o tyto opatření:

- postupné zavádění elektronické evidence tržeb [16],
- pro možnost využití všech paušálních výdajů byl nastaven limit odpovídající tržbám do 2 000 000 Kč,
- u příjmů ze zemědělské činnosti, řemeslného podnikání, lesního a vodního hospodářství byl stanoven maximální limit pro čerpání paušálních výdajů na 1 600 000 Kč, pro příjmy z živnostenského podnikání byl stanoven na 1 200 000 Kč,
- nově bylo také zavedeno tzv. školkovné, jedná se o slevu na dani, kterou si může jeden z rodičů uplatnit, také byl nastaven maximální limit této slevy do výše minimální mzdy,

- bezúplatná plnění v podobě půjčky byla nově osvobozena od daně, pakliže plynou od osoby v příbuzenské linii,
- důchodcům bylo opět umožněno uplatnit základní slevu na dani ve výši 24 840 Kč, rovněž bylo znovu zavedeno zdanění jejich důchodů, pakliže jejich příjem přesáhne částku 840 000 Kč,
- zavedení individuálního prominutí penále, úroku z prodlení a úroku z posečkané částky [28].

2.4.7 Shrnutí vývoje nominální sazby daně z příjmu fyzických osob

Už od roku 1993 bylo v České republice poměrně vysoké zdanění příjmů fyzických osob, v rámci výše svého příjmu byl poplatník zařazen do vybraného daňového pásma, které mu určovalo daňovou sazbu, obzvláště u osob s vysokými příjmy bylo zdanění nejcitelnější. V případě nejvyššího daňového pásma činila daňová sazba 47 %, postupně v průběhu let se tato nominální výše snižovala až na 32 %, v této výši setrvala několik let a teprve rok 2008 byl přelomový, neboť došlo ke zrušení daňových pásem a ucelení do jedné konkrétní sazby. Tento princip v rámci jedné rovné sazby fungoval řadu let a roce 2013 došlo k zavedení solidární daně pro bohaté, čímž došlo k nárůstu daňového zatížení v případě nadstandardně příjmových poplatníků. Uvedené údaje, které zobrazují vývoj nejvyšší daňové sazby v jednotlivých letech, lze vidět v následujícím grafu (viz Obrázek 2).

Obrázek 2: Vývoj maximální sazby daně z příjmu fyzických osob v letech 1993–2013

Zdroj: [16]

Rovná daňová sazba působila až do roku 2020, teprve roku 2021 nastalo zrušení solidární daně a zavedení dvou daňových sazeb [29].

3 ZMĚNA DAŇOVÝCH OPATŘENÍ PRO ROK 2021

V roce 2021 došlo k zavedení tzv. daňového balíčku, který přinesl řadu daňových změn. Cílem změn, které zapůsobily na daň z příjmů a snížily daňové zatížení, měla být pomoc v těžké situaci způsobené krizovými opatřeními, jež byly vyvolány v důsledku šíření koronavirového onemocnění. Nižší zdanění mělo pomoci především zaměstnancům a zvýšit tím jejich čistou mzdu. Předpokladem bylo, že proběhlé změny pozitivně ovlivní ekonomiku, neboť dojde ke zvýšení spotřeby [30]. V této kapitole jsou popisovány změny, které byly v rámci tohoto balíčku přineseny, přičemž zaměřeno je především na ty, které ovlivnily daň z příjmu fyzických osob.

3.1 Podání daňového přiznání

Pro fyzické a právnické osoby byl posunut termín na podání řádného daňového přiznání bez sankce týkající se daně z příjmu za rok 2020. Jak již bylo vypsáno v kapitole 2.2, daňové přiznání musí být podáno nejpozději ve lhůtě do tří měsíců po uplynutí daňového období. Pro DPFO a DPPO za rok 2020 by nejpozdějším termínem bylo 1. 4. 2021, avšak v přijatých restrikcích byl tento termín posunut až na 3. 5. 2021, pokud se jedná o běžné listinné podání. Pakliže jde o elektronické podání, termín byl posunut až do 1. 6. 2021 [31].

Pro daň z příjmů za rok 2021 platila již běžná tříměsíční lhůta po skončení daňového období, jedná se tedy o 1. 4. 2022. V rámci elektronického podání však nastala změna, která dává možnost posunout tento termín o jeden měsíc, tedy do 2. 5. 2022 [32]. Pokud by však podání bylo učiněno skrz daňového poradce nebo advokáta byla lhůta pro nejpozdější podání daňového přiznání do 6 měsíců po skončení zdaňovacího období, tedy do 1. 7. 2022.

Je obecně známo, že daňový subjekt může požádat o prodloužení podání daňového přiznání, správce daně tuto možnost umožní, pakliže daňový subjekt z vážných důvodů nemohl podání učinit. Nově v rámci daňových změn pro rok 2021 bylo umožněno požádat o bezplatné prodloužení pro podání daňového přiznání až o celé 3 měsíce z důvodu karantény, popřípadě prodělání nemoci COVID-19 [33].

3.2 Změna v daňovém výpočtu

Superhrubá mzda byla zavedena vládou Mirka Topolánka v uskutečněné daňové reformě roku 2008. V té době bylo jejím cílem sjednocení a snížení sazby daně, před jejím zavedením fungovala daňová pásma. V České republice se používala superhrubá mzda 13 let, než byla nakonec v rámci rozhodnutí parlamentu na návrh předsedy vlády Andreje Babiše zrušena [34].

S účinností od 1.1. 2021 byl tedy zrušen koncept superhrubé mzdy. Již nadále nebude daň pro zaměstnance počítána ze základu navýšeného o odvody na sociální a zdravotní pojištění placeného zaměstnavatelem za zaměstnance. Od tohoto momentu bude daň pro zaměstnance vypočtena přímo ze základu daně, kterým pro zaměstnance je přímo jeho hrubá mzda, čímž nepochybně dojde ke zjednodušení výpočtu základu daně [35]. Tato změna se nedotýká OSVČ.

3.3 Zavedení dvou daňových sazeb a zrušení solidární daně

Solidární zvýšení daně bylo zavedeno roku 2013 s cílem zvýšit příjem do státního rozpočtu. Změna se týkala občanů s nadstandardními příjmy, jednalo se o 7% přírůžku k souhrnu příjmů v rámci § 6 a DZD podle § 7 ZDP a následného rozdílu stropní částky pro platbu pojistného na sociální pojištění (48násobku průměrné mzdy). Tato daň se nevztahovala na kapitálové příjmy, příjmy z nájmu a ostatní příjmy [6].

Pro rok 2020 byl roční limit základu daně, který musel být přesáhnout, aby mohl příjem poplatníka podléhat solidární dani, v částce 1 672 080 Kč, v případě zaměstnanců v rámci měsíčních záloh stačilo, aby zaměstnanec svým příjmem překročil jednu dvanáctinu této částky, tedy 139 340 Kč. Pokud však úhrn jeho příjmů nepřekročil stanovený roční limit, ačkoliv v nějakých měsících příjem překročil onu jednu dvanáctinu a byla mu do záloh započítána solidární daň, tak mohl požádat v rámci ročního zúčtování o její vrácení [36]. V rámci vydaného daňového balíčku pro rok 2021 byla solidární daň zrušena.

Součástí daňového balíčku bylo také zavedení dvou klouzavě progresivních daňových sazeb, i nadále působí základní sazba, jejíž výše zůstává na 15 %. Byla však zavedena druhá zvýšená sazba ve výši 23 %, jejímž úkolem je vykompenzovat zrušení původní 7% solidární daně.

Zvýšená sazba se uplatní v případě, že základ daně daňového subjektu překročí 48násobek průměrné mzdy, přičemž daňová sazba 23 % se využije pouze na část základu daně přesahující tuto částku. Průměrná mzda pro tento rok byla podle nařízení vlády ustanovena na 35 441 Kč. V těchto podmínkách budou zaměstnanci v měsíčních zálohách počítat zálohu se základní sazbou u základu daně do 141 764 Kč, nad tuto hodnotu bude aplikována zvýšená 23% sazba. V ročním zdanění je mezní hodnota do 1 701 168 Kč. Důležitým faktem je, že nyní se druhá zvýšená sazba vztahuje i na tzv. pasivní příjmy, čímž se rozumí příjmy kapitálové, příjmy z nájmu a také ostatní příjmy [37].

3.4 Paušální režim

Paušální režim je nově zavedený institut, který má za úkol nahradit institut stanovení daně paušální částkou. Jedná se v podstatě o zjednodušenou formu zdanění, kterou může uplatnit OSVČ, jehož příjmy podle § 7 ZDP nepřekračují 1 000 000 Kč. Podmínkou pro využití daného institutu je, že poplatník nemá příjmy podle § 6 ZDP, není plátcem DPH, není na něj vypsáno insolvenční řízení a zároveň není společníkem veřejné obchodní společnosti ani komanditní společnosti [38]. Důvody, proč by měl poplatník využít tohoto institutu namísto běžného zdanění, jsou popsány na stránkách finanční správy, jakožto hlavní znaky paušálního režimu následovně:

- *„vstřícnost k poplatníkům,*
- *významné snížení administrativní náročnosti pro poplatníky ve vazbě na povinnosti související s daní z příjmů a s tzv. veřejnými pojistnými (pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění),*
- *paušalizace uvedených tří plnění do jedné platby uskutečněné poplatníkem vůči správci daně,*
- *splnění povinnosti k dani z příjmů a veřejným pojistným bez nutnosti podávat daňové přiznání a pojistné přehledy,*
- *omezený rozsah evidenčních povinností,*
- *výrazné omezení nejistoty vůči vstupům kontrolní činnosti správce daně,*
- *správu vykonávají orgány Finanční správy České republiky podle daňového řádu.“* [38]

Paušální daň, jakožto jednotná částka činila 5 469 Kč za jednotlivé měsíce v průběhu roku 2021 [39].

3.5 Úroky z úvěru na bytové potřeby

Od základu daně je možné odečíst různé položky jakožto nezdanitelné části základu daně. Jedná se například o některé druhy bezúplatných plnění, příspěvky na penzijní připojištění, pojistné na soukromé životní pojištění nebo právě úroky z úvěru na bytové potřeby [40]. Odpočet úroků lze uplatnit v maximálním limitu do 300 000 Kč. Nově v rámci daňových změn od roku 2021 se tento limit snižuje na 150 000 Kč, jedná se však pouze o úroky z hypotečního úvěru z bytových potřeb obstaraných po 1. 1. 2021. Pokud jde o bytové potřeby, které byly pořízeny před touto dobou, tak zůstává odpočet neměnný ve výši 300 000 Kč [41].

3.6 Sleva na poplatníka

V souvislosti se všemi slevami na dani, které je možné uplatnit, bude bezpochyby sleva na poplatníka tou nejznámější a nejvyužívanější. Tato sleva je speciální především tím, že na ni má nárok každý poplatník, tedy i například výdělečný student či penzista nebo zaměstnanec pracující na základě DPP či DPČ. Nejvíce pravděpodobně ovlivňuje daňové zatížení lidí s nejnižšími příjmy, neboť u těchto poplatníků může být po uplatnění této slevy jejich daňová povinnost nulová. Sleva na poplatníka se uplatňuje u zaměstnanců vždy pouze u jednoho zaměstnavatele v závislosti na tom, u kterého má daný zaměstnanec podepsané prohlášení k dani. Lze ji uplatnit jak ročně, tak měsíčně [42].

Sleva na poplatníka činila v roce 2020 sumu 24 840 Kč, tato částka platila v ČR již od roku 2008 a celou řadu let zůstala neměnná, teprve v roce 2021, jakožto součást daňového balíčku, nastalo její zvýšení o 3 000 Kč, tedy na celkovou hodnotu 27 840 Kč. Současně bylo také odsouhlaseno její navýšení v částce 3 000 Kč i pro rok 2022 (v tomto roce je tedy sleva na poplatníka ve výši 30 840 Kč) [30].

3.7 Minimální mzda a sleva za umístění dítěte

Minimální mzdou se rozumí nejnížší zákonem přípustná částka, která může být poskytnuta jako odměna za práci v pracovněprávním vztahu. Základní sazba minimální mzdy se týká prací v rámci stanovené týdenní pracovní doby 40 hodin, přičemž pro rok 2021 byla z původních 14 600 Kč navýšena na 15 200 Kč. V přepočtu na hodinovou mzdu se jednalo o 90,50 Kč za hodinu. V případě některých zaměstnání byla zákoníkem práce stanovena nižší pracovní doba, i pro tato zaměstnání platila její stejná výše 15 200 Kč. Minimální mzda je také uplatněna v případě prací konaných mimo běžný pracovní poměr, tedy u DPP a DPČ, načež je úměrně pokrácena v závislosti na stanovené týdenní pracovní době [43]. Pro rok 2022 byla minimální mzda navýšena na částku 16 200 Kč.

Navýšení minimální mzdy se promítá také ve slevě za umístění dítěte, tedy v tzv. školkovném. Jde o slevu na dani, kterou si může jeden z rodičů uplatnit, a to ve výši výdajů vynaložených za umístění vyživovaného dítěte do předškolního zařízení. Tato sleva je zastropována do výše minimální mzdy, a proto bylo možné její uplatnění až do výše 15 200 Kč za rok 2021 (v případě roku 2022 se jedná o 16 200 Kč) [44].

3.8 Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Poplatníci, kteří mají ve společně žijící domácnosti vyživované dítě, mají nárok na daňové zvýhodnění. Jedná se o částku, jíž může poplatník využít jako slevu na dani nebo daňový bonus,

popřípadě kombinaci těchto forem [15]. Výše daňového zvýhodnění se odvíjí od počtu dětí následovně (viz Tabulka 3).

Tabulka 3: Výše daňového zvýhodnění podle počtu dětí za rok 2020

Daňové zvýhodnění na dítě (2020)	roční	měsíční
na první dítě	15 204 Kč	1 267 Kč
na druhé dítě	19 404 Kč	1 617 Kč
na třetí a každé další dítě	24 204 Kč	2 017 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle dat [45]

Poslanecká sněmovna v červenci 2021 schválila navýšení daňového zvýhodnění uplatňovaného na druhé, třetí a další potomky, ovšem sleva na první dítě zůstala stejná viz Tabulka 4, pro rok 2022 jsou uvedené hodnoty stejné. Tato změna není součástí daňového balíčku, a přestože byla odsouhlasena až v druhé polovině tohoto roku, bylo možné využít ji na celé zdaňovací období, pouze však v rámci ročního zúčtování daně či daňového přiznání [45].

Tabulka 4: Výše daňového zvýhodnění podle počtu dětí pro rok 2021, 2022

Daňové zvýhodnění na dítě (2021)	roční	měsíční
na první dítě	15 204 Kč	1 267 Kč
na druhé dítě	22 320 Kč	1 860 Kč
na třetí a každé další dítě	27 840 Kč	2 320 Kč

Zdroj: vlastní tvorba podle dat [44]

V případě, že výše daňového zvýhodnění převyší vypočtenou daň, vzniká poplatníku daňový bonus, jedná se tedy o částku, kterou naopak taková osoba dostane od státu. Podmínkou pro vyplacení daňového bonusu je předpoklad, že příjmy takového poplatníka ročně převyší šestinásobek minimální mzdy, tedy 91 200 Kč (za rok 2022 jde o částku 97 200 Kč). Do roku 2020 bylo možné využít takového bonusu pouze do částky 60 300 Kč, s novelou zákona o dani z příjmů byl tento limit zrušen [44].

3.9 Odpisování hmotného a nehmotného majetku

V rámci hmotného majetku bylo možné do roku 2020 jednorázově uplatnit cenu pořízení majetku jako daňový výdaj, pouze pokud však pořizovací cena byla do částky 40 000 Kč. Se změnami v daňovém balíčku byla tato částka posunuta na 80 000 Kč, k posunutí k uvedené hranici došlo také u technického hodnocení hmotného majetku. Důsledky této změny povedou k tomu, že se zmenší výskyt povinnosti u hmotného majetku, který by musel být podle zákona

určitou dobu odpisován, neboť si poplatník bude moci častěji uplatnit tento výdaj jednorázově ihned, čímž dojde k jednorázovému a většímu snížení základu daně, než by tomu bylo v případě odpisování [30].

U poplatníků daně z příjmů byla zrušena povinnost daňově odpisovat nehmotný majetek, nově jej lze odpisovat v rámci právních předpisů ve vztahu k účetnictví, přičemž daňová účinnost takto pořízeného majetku zůstává neměnná. Důvodem zrušení je snaha sjednocení systémů, v rámci kterých si mohly fyzické osoby, které nevedly účetnictví, odečíst nehmotný majetek jako daňový výdaj, kdežto fyzické a právnické osoby, které měly povinnost vést účetnictví, musely v tomto případě vést jak účetní, tak daňové odpisy. Zároveň dojde ke snížení administrativní náročnosti, jelikož se tím zjednoduší způsob pro stanovení základu daně [30].

4 VÝPOČET DAŇOVÉ POVINNOSTI PŘED A PO ZRUŠENÍ SUPERHRUBÉ MZDY A ZAVEDENÍ DVOJÍ SAZBY DANĚ

Tato kapitola práce je věnována výpočtům konkrétních příkladů v rámci daňové povinnosti poplatníku pro rok 2020 a následného roku 2021, v němž došlo k aplikaci daňových změn. Pro znázornění způsobu výpočtu daně z příjmů fyzických osob jsou stanoveny situace poplatníků s různými hodnotami příjmů a následné zobrazení výpočtu jejich daňové povinnosti. Než budou počítány jednotlivé situace je třeba určit si způsob, jakým se bude ve vymezených obdobích stanovovat daňová povinnost.

4.1 Výpočet daně z příjmů fyzických osob

Daňová povinnost poplatníka bude záviset na jeho příjmu, přičemž bude hrát roli především jeho výše a druh. Jelikož cílem této práce je zaměřit se na osoby, jichž se dotklo zrušení superhrubé mzdy, zrušení solidární daně a zavedení dvou daňových sazeb, bude druhem předmětu příjmů potřebných pro tyto účely především § 6 a § 7 ZDP. Způsob výpočtu, podle kterého se počítá daňová povinnost z příjmů fyzických osob pro zdaňovací období 2020, je následující (viz Tabulka 5).

Tabulka 5: Schéma výpočtu daně pro rok 2020

Základ daně = součet dílčích základů daně (§ 6 až § 10)
- nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky
= Upravený základ daně (zaokrouhlený na stokoruny dolů)
Aplikace daňové sazby: 15 %
Daň
Solidární zvýšení daně (součet příjmů zahrnutých do DZD § 6 a DZD § 7 přesahuje 48násobek průměrné mzdy?)
přesahuje = daň + (úhrn příjmů § 6 ZDP nenavýšený o povinné pojistné + DZD § 7 – 1 672 080) * 0,07
nepřesahuje = nedojde k solidární přírážce
Daň (zaokrouhlená na celé koruny nahoru)
Slevy na dani, daňové zvýhodnění
Daňová povinnost (daňový bonus)

Zdroj: vlastní zpracování podle [40]

Pro příjmy ze závislé činnosti je DZD úhrn příjmů navýšený o povinné pojistné placené zaměstnavatelem, v případě příjmů ze samostatné činnosti je DZD tvořen rozdílem mezi příjmy a výdaji. Jako průměrná mzda je považována částka stanovená podle zákona upravující pojistné na sociální zabezpečení. Pro rok 2020 se jedná o částku 34 835 Kč.

V případě roku 2021 bude výpočet vypadat následovně (viz Tabulka 6), od pohledu je patrné určité zjednodušení celkového výpočtu.

Tabulka 6: Schéma výpočtu daně pro rok 2021

Základ daně = součet dílčích základu daně (§ 6 až § 10 ZDP)
- nezdanitelná část základu daně, odčitatelné položky
= Upravený základ daně (Zaokrouhlený na stokoruny dolů)
Aplikace daňové sazby: (ZD přesahuje 48násobek průměrné mzdy?)
nepřesahuje = sazba 15 % na celý základ daně
přesahuje = sazba 15 % na ZD do částky nepřesahující 48násobek průměrné mzdy, sazba 23 % ze základu daně přesahující 48násobek průměrné mzdy
Daň (zaokrouhlená na celé koruny nahoru)
Slevy na dani, daňové zvýhodnění
Daňová povinnost (daňový bonus)

Zdroj: vlastní zpracování podle ZDP, ve znění účinném pro rok 2021

Pro výpočet částky rozhodné pro uplatnění vyšší daňové sazby jsou nyní užity všechny druhy příjmů podle § 6 až § 10 ZDP.

V případě porovnání daňových povinností mezi obdobími je také důležité zjistit jaké je daňové zatížení poplatníků, přičemž jednou z možností, jakým způsobem jej lze vyjádřit, je skrz efektivní sazbu daně, která je matematickým poměrem mezi vypočtenou daňovou povinností poplatníka a hrubou mzdou (účetním ziskem v případě příjmu podle § 7 ZDP) [3].

4.1.1 Příklady výpočtu daňové povinnosti 2020

Tato část se zabývá zobrazením jednotlivých výpočtů zaměřujících se na zjištění výše daňové povinnosti u zaměstnanců a OSVČ z pohledu různé výše příjmů. Předpokladem pro každý výpočet je snaha poplatníka o nejlepší možnou daňovou optimalizaci. V každém příkladu je užitá sleva na poplatníka, následně jsou znázorněny situace, kdy poplatník aplikuje i jiné slevy. Tyto případy jsou pro rozeznání odděleny sloupci, v nichž je každý označen písmenem, ta označují u poplatníka následující užití daňových slev:

- a) v rámci daňových slev užívá pouze slevu na poplatníka,
- b) v rámci slev uplatňuje slevu na poplatníka a slevu na manželku,
- c) v rámci daňových slev užívá slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na 2 děti,
- d) v rámci daňových slev užívá slevu na poplatníka, daňové zvýhodnění na 3 děti.

Pan E. F. je zaměstnancem ve firmě Televize a.s., za rok 2020 měl v jednotlivých měsících příjem ve výši 34 835 Kč. Práci vykonával po celé zdaňovací období, kromě této činnosti žádný jiný příjem neměl. Jeho daňová povinnost bude následující (viz Tabulka 7):

Tabulka 7: Daňová povinnost zaměstnance 2020

	a)	b)	c)	d)
Měsíční příjem	34 835	34 835	34 835	34 835
Úhrn příjmů	418 020	418 020	418 020	418 020
Základ daně (superhrubá mzda)	559 311	559 311	559 311	559 311
Zaokrouhlení na stokoruny dolů	559 300	559 300	559 300	559 300
Daň	83 895	83 895	83 895	83 895
Slevy na dani	59 055	34 215	59 055	34 215
Daňové zvýhodnění			43 851	19 011
Daňová povinnost (daňový bonus)	59 055 Kč	34 215 Kč	43 851 Kč	19 011 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan N. H. byl po celý rok zaměstnán jako ředitel firmy, v jednotlivých měsících byl jeho příjem 157 000 Kč. Jeho daňová povinnost bude následující (viz Tabulka 8):

- hranice pro zatížení solidární daní = $34\,835 \cdot 48 = 1\,672\,080$ Kč,
- úhrn příjmů = $157\,000 \cdot 12 = 1\,884\,000$ Kč (při počítání solidární daně se částka nenavyšuje o pojistné placené zaměstnavatelem),
- překročení limitu = $1\,884\,000 - 1\,672\,080 = 211\,920$ Kč (na tuto částku bude uplatněna 7% solidární přírážka),

- solidární daň = $211\,920 * 0,07 = 14\,834,40$ Kč (po součtu s daní bude zaokrouhleno na celé koruny nahoru).

Tabulka 8: Daňová povinnost zaměstnanec (ředitel firmy) 2020

	a)	b)	c)	d)
Měsíční příjem	157 000	157 000	157 000	157 000
Úhrn příjmů	1 884 000	1 884 000	1 884 000	1 884 000
Základ daně (superhrubá mzda)	2 520 792	2 520 792	2 520 792	2 520 792
Zaokrouhlení na stokoruny dolů	2 520 700	2 520 700	2 520 700	2 520 700
Daň bez započtení solidární daně	378 105	378 105	378 105	378 105
Solidární daň	14 834	14 834	14 834	14 834
Daň	392 939	392 939	392 939	392 939
Slevy na dani	368 099	343 259	368 099	343 259
Daňové zvýhodnění			352 895	328 055
Daňová povinnost (daňový bonus)	368 099 Kč	343 259 Kč	352 895 Kč	328 055 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan B. N. je OSVČ, jeho DZD podle § 7 za rok 2020 činil 1 660 000 Kč (v rámci toho dílčího základu uplatnil skutečné výdaje), kromě daného příjmu měl také příjmy z nájmu, kde jeho DZD § 9 činil 100 000 Kč. Jeho daňová povinnost bude následující:

- hranice pro zatížení solidární daní = $34\,835 * 12 = 1\,672\,080$ Kč,
- DZD § 7 = 1 660 000 Kč,
- DZD § 9 = 100 000 Kč,
- překročení limitu = $1\,660\,000 - 1\,672\,080 = -12\,080$ (překročení nenastalo),
- při posuzování překročení hranice se nezapočítávají příjmy podle § 8 až § 10 ZDP, za těchto podmínek tedy nedošlo k překročení hranice a daný příjem nebude podléhat solidární dani.

Tabulka 9: Daňová povinnost OSVČ 2020, s příjmy z nájmu podle § 9

	a)	b)	c)	d)
Dílčí základ daně (§ 7)	1 660 000	1 660 000	1 660 000	1 660 000
Dílčí základ daně (§ 8)	100 000	100 000	100 000	100 000
Základ daně	1 760 000	1 760 000	1 760 000	1 760 000
Daň	264 000	264 000	264 000	264 000
Slevy na dani	239 160	214 320	239 160	214 320
Daňové zvýhodnění			223 956	199 116
Daňová povinnost (daňový bonus)	239 160 Kč	214 320 Kč	223 956 Kč	199 116 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan C. H. je OSVČ, jeho roční příjem za rok 2020 dosáhl úhrnné částky 3 400 000 Kč, pro daňovou optimalizaci využívá paušální výdaje. Jeho daňová povinnost za tento rok bude následující (viz Tabulka 10).

S touto výší příjmu je pravděpodobné, i za předpokladu možnosti užití paušálních výdajů 80 %, že bude zatížen solidární daní. Důkazem může být následný test:

- pro aplikaci zvýšené solidární daně platí hranice, která musí být překročena, ve výši 48násobku průměrné mzdy (průměrná mzda je stanovena na 34 835 Kč),
- hranice pro zatížení solidární daní = $34\,835 \cdot 48 = 1\,672\,080$ Kč,
- výdajový paušál = $3\,400\,000 \cdot 0,8 = 2\,720\,000$ Kč (zákonem omezené užití pouze do částky 1 600 000 Kč),
- základ daně = $3\,400\,000 - 1\,600\,000 = 1\,800\,000$ Kč,
- překročení limitu = $1\,800\,000 - 1\,672\,080 = 127\,920$ Kč (na tuto částku bude dopadat 7% solidární přírážka),
- solidární daň = $127\,920 \cdot 0,07 = 8\,954,40$ Kč (po součtu s daní z příjmu bude zaokrouhloeno na celé koruny nahoru).

Tabulka 10: Daňová povinnost OSVČ s nadstandardním příjmem, 2020

	a)	b)	c)	d)
Roční příjem	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000
Paušální výdaje (80%)	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Základ daně (příjmy-výdaje)	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Zaokrouhlení na stokoruny dolů	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Daň bez započtení solidární daně	270 000	270 000	270 000	270 000
Solidární daň	8 954	8 954	8 954	8 954
Daň	278 955	278 955	278 955	278 955
Slevy na dani	245 160	220 320	245 160	220 320
Daňové zvýhodnění			229 956	205 116
Daňová povinnost (daňový bonus)	245 160 Kč	220 320 Kč	229 956 Kč	205 116 Kč
V případě paušálních výdajů 60%	342 115 Kč	317 275 Kč	326 911 Kč	302 071 Kč
V případě paušálních výdajů 40%	430 115 Kč	405 275 Kč	414 911 Kč	390 071 Kč
V případě paušálních výdajů 30%	474 115 Kč	449 275 Kč	458 911 Kč	434 071 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.2 Příklady výpočtu daňové povinnosti 2021

V této části je zobrazena situace výpočtů u totožných případů jako při výpočtu daňové povinnosti pro rok 2020, jediným rozdílem bude změna zdaňovacího období.

Pan E. F. je zaměstnancem ve firmě Televize a.s., za rok 2021 měl v jednotlivých měsících nepřetržitý příjem ve výši 34 835 Kč. Práci vykonával po celé zdaňovací období, kromě této činnosti žádný jiný příjem neměl. Jeho daňová povinnost bude následující (viz Tabulka 11):

Tabulka 11: Daňová povinnost zaměstnance 2021

	a)	b)	c)	d)
Měsíční příjem	34 835	34 835	34 835	34 835
Úhrn příjmů (základ daně)	418 020	418 020	418 020	418 020
Zaokrouhlení na stokoruny dolů	418 000	418 000	418 000	418 000
Daň	62 700	62 700	62 700	62 700
Slevy na dani	34 860	10 020	34 860	10 020
Daňové zvýhodnění			19 656	-5 184
Daňová povinnost (daňový bonus)	34 860 Kč	10 020 Kč	19 656 Kč	-5 184 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan N. H. byl po celý rok zaměstnán jako ředitel firmy, v jednotlivých měsících byl jeho příjem 157 000 Kč. V této výši měsíčního příjmu dosáhne na druhé daňové pásmo a dojde k užití 23% sazby daně. Jeho daňová povinnost bude následující (viz Tabulka 12):

- úhrn příjmů = $157\,000 \cdot 12 = 1\,884\,000$ Kč,
- hranice pro užití 23% sazby = $35\,441 \cdot 48 = 1\,701\,168$ Kč,
- část ZD překračující hranici = $1\,884\,000 - 1\,701\,168 = 182\,832$ Kč,
- aplikace 15% sazby = $1\,701\,168 \cdot 0,15 = 255\,175,20$ Kč,
- aplikace 23% sazby = $182\,832 \cdot 0,23 = 42\,051,36$ Kč.

Tabulka 12: Daňová povinnost zaměstnance (ředitel firmy) 2021

	a)	b)	c)	d)
Měsíční příjem	157 000	157 000	157 000	157 000
Úhrn příjmů (základ daně)	1 884 000	1 884 000	1 884 000	1 884 000
Zaokrouhlení na stokoruny dolů	1 884 000	1 884 000	1 884 000	1 884 000
Daň (sazba 15%)	255 175,20	255 175,20	255 175,20	255 175,20
Daň (sazba 23%)	42 051,36	42 051,36	42 051,36	42 051,36
Daň	297 227	297 227	297 227	297 227
Slevy na dani	269 387	244 547	269 387	244 547
Daňové zvýhodnění			254 183	229 343
Daňová povinnost (daňový bonus)	269 387 Kč	244 547 Kč	254 183 Kč	229 343 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan B. N. je OSVČ, jeho DZD podle § 7 za rok 2021 činil 1 660 000 Kč (v rámci toho dílčího základu uplatnil skutečné výdaje), kromě daného příjmu měl také příjmy z nájmu, kde jeho DZD § 9 činil 100 000 Kč. Jeho daňová povinnost bude následující (viz Tabulka 13):

- DZD § 7 = 1 660 000 Kč,
- DZD § 9 = 100 000 Kč,
- ZD = 1 760 000 Kč (do základu daně rozhodného pro dosažení hranice druhého daňového pásma se nyní započítávají i příjmy podle § 8 až § 10, v případě solidárně daně tomu tak nebylo),
- hranice pro užití 23% sazby = 35 441 *48 = 1 701 168 Kč,
- část ZD přesahující hranici = 1 760 000 – 1 701 168 = 58 832 Kč,
- aplikace 15% sazby = 1 701 168 * 0,15 = 255 175,20 Kč,
- aplikace 23% sazby = 58 832 * 0,23 = 13 531,36 Kč.

Tabulka 13: Daňová povinnost OSVČ 2021, s příjmy z nájmu podle § 9

	a)	b)	c)	d)
Dílčí základ daně (§ 7)	1 660 000	1 660 000	1 660 000	1 660 000
Dílčí základ daně (§ 8)	100 000	100 000	100 000	100 000
Základ daně	1 760 000	1 760 000	1 760 000	1 760 000
Daň (sazba 15%)	255 175,20	255 175,20	255 175,20	255 175,20
Daň (sazba 23%)	13 531,36	13 531,36	13 531,36	13 531,36
Daň	268 707	268 707	268 707	268 707
Slevy na dani	240 867	216 027	240 867	216 027
Daňové zvýhodnění			225 663	200 823
Daňová povinnost (daňový bonus)	240 867 Kč	216 027 Kč	225 663 Kč	200 823 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Pan C. H. je OSVČ, jeho roční příjem za rok 2021 dosáhl úhrnné částky 3 400 000 Kč, pro daňovou optimalizaci využívá paušální výdaje. Jeho daňová povinnost za tento rok bude následující:

Tabulka 14: Daňová povinnost OSVČ s nadstandardním příjmem, 2021

	a)	b)	c)	d)
Roční příjem	3 400 000	3 400 000	3 400 000	3 400 000
Paušální výdaje (80%)	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Základ daně (příjmy-výdaje)	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Zaokrouhlení na stokoruny dolů	1 800 000	1 800 000	1 800 000	1 800 000
Daň (sazba 15%)	255 175,20	255 175,20	255 175,20	255 175,20
Daň (sazba 23%)	22 731,36	22 731,36	22 731,36	22 731,36
Daň	277 907	277 907	277 907	277 907
Slevy na dani	227 335	202 495	227 335	202 495
Daňové zvýhodnění			212 131	187 291
Daňová povinnost (daňový bonus)	227 335 Kč	202 495 Kč	212 131 Kč	187 291 Kč
V případě paušálních výdajů 60%	342 067 Kč	317 227 Kč	326 863 Kč	302 023 Kč
V případě paušálních výdajů 40%	434 067 Kč	409 227 Kč	418 863 Kč	394 023 Kč
V případě paušálních výdajů 30%	480 067 Kč	455 227 Kč	464 863 Kč	440 023 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.3 Hodnoty daňové povinnosti zaměstnance

V následující tabulce je zobrazena série příkladů s rostoucí výší měsíčního příjmu zaměstnance a v rámci nich vypočtené daňové povinnosti ve zdaňovacích obdobích 2020 a 2021. V předešlé části této práci jsou zobrazeny způsoby výpočtu daňové povinnosti za různých podmínek. Pro konečnou komparaci, která se vyskytuje v následující kapitole, je však potřeba větší soubor hodnot. Z tohoto důvodu je následující tabulka souborem hodnot daňových povinností, ovšem již není naznačen způsob výpočtů. Ve všech jednotlivých případech je užitý stejný způsob výpočtu jako ve výše zobrazených případech.

Tabulka 15: Hodnoty daňové povinnosti zaměstnance podle měsíčního příjmu 2020, 2021

Měsíční příjem	a) 2020	a) 2021	b) 2020	b) 2021	c) 2020	c) 2021
15 200 Kč	11 760 Kč	0 Kč	-22 848 Kč	-37 524 Kč	-47 052 Kč	-65 364 Kč
25 200 Kč	35 850 Kč	17 520 Kč	1 242 Kč	-20 004 Kč	-22 962 Kč	-47 844 Kč
35 200 Kč	59 925 Kč	35 520 Kč	25 317 Kč	-2 004 Kč	1 113 Kč	-29 844 Kč
45 200 Kč	84 015 Kč	53 520 Kč	49 407 Kč	15 996 Kč	25 203 Kč	-11 844 Kč
55 200 Kč	108 090 Kč	71 520 Kč	73 482 Kč	33 996 Kč	49 278 Kč	6 156 Kč
65 200 Kč	132 180 Kč	89 520 Kč	97 572 Kč	51 996 Kč	73 368 Kč	24 156 Kč
75 200 Kč	156 270 Kč	107 520 Kč	121 662 Kč	69 996 Kč	97 458 Kč	42 156 Kč
85 200 Kč	180 345 Kč	125 520 Kč	145 737 Kč	87 996 Kč	121 533 Kč	60 156 Kč
95 200 Kč	204 435 Kč	143 520 Kč	169 827 Kč	105 996 Kč	145 623 Kč	78 156 Kč
105 200 Kč	228 510 Kč	161 520 Kč	193 902 Kč	123 996 Kč	169 698 Kč	96 156 Kč
115 200 Kč	252 600 Kč	179 520 Kč	217 992 Kč	141 996 Kč	193 788 Kč	114 156 Kč
125 200 Kč	276 690 Kč	197 520 Kč	242 082 Kč	159 996 Kč	217 878 Kč	132 156 Kč
135 200 Kč	300 765 Kč	215 520 Kč	266 157 Kč	177 996 Kč	241 953 Kč	150 156 Kč
145 200 Kč	329 778 Kč	236 819 Kč	295 170 Kč	199 295 Kč	270 966 Kč	171 455 Kč
155 200 Kč	362 253 Kč	264 419 Kč	327 645 Kč	226 895 Kč	303 441 Kč	199 055 Kč
165 200 Kč	394 743 Kč	292 019 Kč	360 135 Kč	254 495 Kč	335 931 Kč	226 655 Kč
175 200 Kč	427 233 Kč	319 619 Kč	392 625 Kč	282 095 Kč	368 421 Kč	254 255 Kč
185 200 Kč	459 708 Kč	347 219 Kč	425 100 Kč	309 695 Kč	400 896 Kč	281 855 Kč
195 200 Kč	492 198 Kč	374 819 Kč	457 590 Kč	337 295 Kč	433 386 Kč	309 455 Kč
205 200 Kč	524 673 Kč	402 419 Kč	490 065 Kč	364 895 Kč	465 861 Kč	337 055 Kč
215 200 Kč	557 163 Kč	430 019 Kč	522 555 Kč	392 495 Kč	498 351 Kč	364 655 Kč
225 200 Kč	589 653 Kč	457 619 Kč	555 045 Kč	420 095 Kč	530 841 Kč	392 255 Kč
235 200 Kč	622 128 Kč	485 219 Kč	587 520 Kč	447 695 Kč	563 316 Kč	419 855 Kč
245 200 Kč	654 618 Kč	512 819 Kč	620 010 Kč	475 295 Kč	595 806 Kč	447 455 Kč
255 200 Kč	687 093 Kč	540 419 Kč	652 485 Kč	502 895 Kč	628 281 Kč	475 055 Kč
265 200 Kč	719 583 Kč	568 019 Kč	684 975 Kč	530 495 Kč	660 771 Kč	502 655 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Hodnoty v bodech a) 2020, 2021 se rovnají daňové povinnosti poplatníka, který užívá pouze slevu na poplatníka. V případě bodů b) jde o poplatníka, který má nárok na daňové zvýhodnění na dvě vyživované děti, body c) situace, kdy poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na tři vyživované děti. Ačkoliv předešlé výpočty zahrnují i užití slevy na manželku, v této tabulce

od tohoto bylo upuštěno, jelikož celková hodnota této slevy nebyla v rámci daňového balíčku změněna.

4.1.4 Hodnoty daňové povinnosti OSVČ

V následující tabulce je zaznamenána daňová povinnosti v rámci OSVČ ve zdaňovacích obdobích 2020 a 2021. Jedná se tedy o stejný případ jakožto předešlá tabulka s rozdílem, že nyní poukazuje na daňovou povinnost OSVČ a základem daně je hrubý zisk.

Tabulka 16: Hodnoty daňové povinnosti OSVČ podle hrubého zisku 2020, 2021

Hrubý zisk	a) 2020	a) 2021	b) 2020	b) 2021	c) 2020	c) 2021
182 400 Kč	2 520 Kč	0 Kč	-32 088 Kč	-37 524 Kč	-56 292 Kč	-65 364 Kč
302 400 Kč	20 520 Kč	17 520 Kč	-14 088 Kč	-20 004 Kč	-38 292 Kč	-47 844 Kč
422 400 Kč	38 520 Kč	35 520 Kč	3 912 Kč	-2 004 Kč	-20 292 Kč	-29 844 Kč
542 400 Kč	56 520 Kč	53 520 Kč	21 912 Kč	15 996 Kč	-2 292 Kč	-11 844 Kč
662 400 Kč	74 520 Kč	71 520 Kč	39 912 Kč	33 996 Kč	15 708 Kč	6 156 Kč
782 400 Kč	92 520 Kč	89 520 Kč	57 912 Kč	51 996 Kč	33 708 Kč	24 156 Kč
902 400 Kč	110 520 Kč	107 520 Kč	75 912 Kč	69 996 Kč	51 708 Kč	42 156 Kč
1 022 400 Kč	128 520 Kč	125 520 Kč	93 912 Kč	87 996 Kč	69 708 Kč	60 156 Kč
1 142 400 Kč	146 520 Kč	143 520 Kč	111 912 Kč	105 996 Kč	87 708 Kč	78 156 Kč
1 262 400 Kč	164 520 Kč	161 520 Kč	129 912 Kč	123 996 Kč	105 708 Kč	96 156 Kč
1 382 400 Kč	182 520 Kč	179 520 Kč	147 912 Kč	141 996 Kč	123 708 Kč	114 156 Kč
1 502 400 Kč	200 520 Kč	197 520 Kč	165 912 Kč	159 996 Kč	141 708 Kč	132 156 Kč
1 622 400 Kč	218 520 Kč	215 520 Kč	183 912 Kč	177 996 Kč	159 708 Kč	150 156 Kč
1 742 400 Kč	241 443 Kč	236 819 Kč	206 835 Kč	199 295 Kč	182 631 Kč	171 455 Kč
1 862 400 Kč	267 843 Kč	264 419 Kč	233 235 Kč	226 895 Kč	209 031 Kč	199 055 Kč
1 982 400 Kč	294 243 Kč	292 019 Kč	259 635 Kč	254 495 Kč	235 431 Kč	226 655 Kč
2 102 400 Kč	320 643 Kč	319 619 Kč	286 035 Kč	282 095 Kč	261 831 Kč	254 255 Kč
2 222 400 Kč	347 043 Kč	347 219 Kč	312 435 Kč	309 695 Kč	288 231 Kč	281 855 Kč
2 342 400 Kč	373 443 Kč	374 819 Kč	338 835 Kč	337 295 Kč	314 631 Kč	309 455 Kč
2 462 400 Kč	399 843 Kč	402 419 Kč	365 235 Kč	364 895 Kč	341 031 Kč	337 055 Kč
2 582 400 Kč	426 243 Kč	430 019 Kč	391 635 Kč	392 495 Kč	367 431 Kč	364 655 Kč
2 702 400 Kč	452 643 Kč	457 619 Kč	418 035 Kč	420 095 Kč	393 831 Kč	392 255 Kč
2 822 400 Kč	479 043 Kč	485 219 Kč	444 435 Kč	447 695 Kč	420 231 Kč	419 855 Kč
2 942 400 Kč	505 443 Kč	512 819 Kč	470 835 Kč	475 295 Kč	446 631 Kč	447 455 Kč
3 062 400 Kč	531 843 Kč	540 419 Kč	497 235 Kč	502 895 Kč	473 031 Kč	475 055 Kč
3 182 400 Kč	558 243 Kč	568 019 Kč	523 635 Kč	530 495 Kč	499 431 Kč	502 655 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jednotlivé body u sloupců, obdobně jako v minulé tabulce, znamenají:

- a) užití pouze slevy na poplatníka,
- b) užití slevy na poplatníka a daňové zvýhodnění na 2 děti,
- c) užití slevy na poplatníka a daňové zvýhodnění na 3 děti.

4.1.5 Hodnoty daňové povinnosti zaměstnance za rok 2022

V případě roku 2022 nedošlo k výrazným daňovým úpravám, a proto je v následujících tabulkách znázorněn rozdíl daňové povinnosti oproti roku 2021. Hodnoty jsou uvedené za předpokladu použití pouze slevy na poplatníka.

Tabulka 17: Daňová povinnost zaměstnance 2022

Měsíční příjem	a) 2021	a) 2022	Rozdíl (2021-2022)
16 200 Kč	1 320 Kč	0 Kč	1 320 Kč
25 200 Kč	17 520 Kč	14 520 Kč	3 000 Kč
35 200 Kč	35 520 Kč	32 520 Kč	3 000 Kč
45 200 Kč	53 520 Kč	50 520 Kč	3 000 Kč
55 200 Kč	71 520 Kč	68 520 Kč	3 000 Kč
65 200 Kč	89 520 Kč	86 520 Kč	3 000 Kč
75 200 Kč	107 520 Kč	104 520 Kč	3 000 Kč
85 200 Kč	125 520 Kč	122 520 Kč	3 000 Kč
95 200 Kč	143 520 Kč	140 520 Kč	3 000 Kč
105 200 Kč	161 520 Kč	158 520 Kč	3 000 Kč
115 200 Kč	179 520 Kč	176 520 Kč	3 000 Kč
125 200 Kč	197 520 Kč	194 520 Kč	3 000 Kč
135 200 Kč	215 520 Kč	212 520 Kč	3 000 Kč
145 200 Kč	236 819 Kč	230 520 Kč	6 299 Kč
155 200 Kč	264 419 Kč	248 520 Kč	15 899 Kč
165 200 Kč	292 019 Kč	275 694 Kč	16 325 Kč
175 200 Kč	319 619 Kč	303 294 Kč	16 325 Kč
185 200 Kč	347 219 Kč	330 894 Kč	16 325 Kč
195 200 Kč	374 819 Kč	358 494 Kč	16 325 Kč
205 200 Kč	402 419 Kč	386 094 Kč	16 325 Kč
215 200 Kč	430 019 Kč	413 694 Kč	16 325 Kč
225 200 Kč	457 619 Kč	441 294 Kč	16 325 Kč
235 200 Kč	485 219 Kč	468 894 Kč	16 325 Kč
245 200 Kč	512 819 Kč	496 494 Kč	16 325 Kč
255 200 Kč	540 419 Kč	524 094 Kč	16 325 Kč
265 200 Kč	568 019 Kč	551 694 Kč	16 325 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V případě užití jiné slevy či aplikování daňového zvýhodnění je rozdíl mezi daňovou povinností za rok 2021 a 2022 totožný, jako v případě rozdílu za použití pouze slevy na poplatníka (čtvrtý sloupec tabulky), toto se týká i následující tabulky, znázorňující daňovou povinnost OSVČ.

4.1.6 Hodnoty daňové povinnosti OSVČ za rok 2022

Struktura tabulky je shodná jako v případě minulé s rozdílem, že nyní je základem daně hrubý zisk, tvořený z příjmů podle § 7 ZDP.

Tabulka 18: Daňová povinnost OSVČ 2022

Hrubý zisk	a) 2021	a) 2022	Rozdíl (2021-2022)
194 400 Kč	1 320 Kč	0 Kč	1 320 Kč
302 400 Kč	17 520 Kč	14 520 Kč	3 000 Kč
422 400 Kč	35 520 Kč	32 520 Kč	3 000 Kč
542 400 Kč	53 520 Kč	50 520 Kč	3 000 Kč
662 400 Kč	71 520 Kč	68 520 Kč	3 000 Kč
782 400 Kč	89 520 Kč	86 520 Kč	3 000 Kč
902 400 Kč	107 520 Kč	104 520 Kč	3 000 Kč
1 022 400 Kč	125 520 Kč	122 520 Kč	3 000 Kč
1 142 400 Kč	143 520 Kč	140 520 Kč	3 000 Kč
1 262 400 Kč	161 520 Kč	158 520 Kč	3 000 Kč
1 382 400 Kč	179 520 Kč	176 520 Kč	3 000 Kč
1 502 400 Kč	197 520 Kč	194 520 Kč	3 000 Kč
1 622 400 Kč	215 520 Kč	212 520 Kč	3 000 Kč
1 742 400 Kč	236 819 Kč	230 520 Kč	6 299 Kč
1 862 400 Kč	264 419 Kč	248 520 Kč	15 899 Kč
1 982 400 Kč	292 019 Kč	275 694 Kč	16 325 Kč
2 102 400 Kč	319 619 Kč	303 294 Kč	16 325 Kč
2 222 400 Kč	347 219 Kč	330 894 Kč	16 325 Kč
2 342 400 Kč	374 819 Kč	358 494 Kč	16 325 Kč
2 462 400 Kč	402 419 Kč	386 094 Kč	16 325 Kč
2 582 400 Kč	430 019 Kč	413 694 Kč	16 325 Kč
2 702 400 Kč	457 619 Kč	441 294 Kč	16 325 Kč
2 822 400 Kč	485 219 Kč	468 894 Kč	16 325 Kč
2 942 400 Kč	512 819 Kč	496 494 Kč	16 325 Kč
3 062 400 Kč	540 419 Kč	524 094 Kč	16 325 Kč
3 182 400 Kč	568 019 Kč	551 694 Kč	16 325 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.7 Daňové zatížení vyjádřené v efektivní sazbě daně ze závislé činnosti

Následující vyjadřuje hodnoty daňového zatížení v jednotlivých letech, přičemž je vypočtena jako podíl hodnot daňové povinnosti (pro daný příjem a rok) a roční hrubou mzdou.

Tabulka 19: Efektivní sazba daně (zaměstnanci)

Měsíční příjem	rok 2020	rok 2021	rok 2022
16 200 Kč	6,05%	0,68%	0,00%
25 200 Kč	11,86%	5,79%	4,80%
35 200 Kč	14,19%	8,41%	7,70%
45 200 Kč	15,49%	9,87%	9,31%
55 200 Kč	16,32%	10,80%	10,34%
65 200 Kč	16,89%	11,44%	11,06%
75 200 Kč	17,32%	11,91%	11,58%
85 200 Kč	17,64%	12,28%	11,98%
95 200 Kč	17,90%	12,56%	12,30%
105 200 Kč	18,10%	12,79%	12,56%
115 200 Kč	18,27%	12,99%	12,77%
125 200 Kč	18,42%	13,15%	12,95%
135 200 Kč	18,54%	13,28%	13,10%
145 200 Kč	18,93%	13,59%	13,23%
155 200 Kč	19,45%	14,20%	13,34%
165 200 Kč	19,91%	14,73%	13,91%
175 200 Kč	20,32%	15,20%	14,43%
185 200 Kč	20,69%	15,62%	14,89%
195 200 Kč	21,01%	16,00%	15,30%
205 200 Kč	21,31%	16,34%	15,68%
215 200 Kč	21,58%	16,65%	16,02%
225 200 Kč	21,82%	16,93%	16,33%
235 200 Kč	22,04%	17,19%	16,61%
245 200 Kč	22,25%	17,43%	16,87%
255 200 Kč	22,44%	17,65%	17,11%
265 200 Kč	22,61%	17,85%	17,34%

Zdroj: vlastní zpracování

4.1.8 Daňové zatížení vyjádřené v efektivní sazbě ze samostatné činnosti

Následující tabulka vyjadřuje daňové zatížení v letech, přičemž je zaměřena na OSVČ.

Tabulka 20: Daňové zatížení (OSVČ)

Hrubý zisk	rok 2020	rok 2021	rok 2022
194 400 Kč	2,22%	0,68%	0,00%
302 400 Kč	7,38%	6,39%	5,40%
422 400 Kč	9,55%	8,84%	8,13%
542 400 Kč	10,75%	10,20%	9,65%
662 400 Kč	11,52%	11,07%	10,62%
782 400 Kč	12,06%	11,67%	11,29%
902 400 Kč	12,45%	12,11%	11,78%
1 022 400 Kč	12,75%	12,45%	12,16%
1 142 400 Kč	12,98%	12,72%	12,46%
1 262 400 Kč	13,17%	12,94%	12,70%
1 382 400 Kč	13,33%	13,12%	12,90%
1 502 400 Kč	13,47%	13,27%	13,07%
1 622 400 Kč	13,58%	13,39%	13,21%
1 742 400 Kč	14,01%	13,75%	13,33%
1 862 400 Kč	14,52%	14,35%	13,47%
1 982 400 Kč	14,98%	14,87%	14,05%
2 102 400 Kč	15,38%	15,33%	14,56%
2 222 400 Kč	15,73%	15,75%	15,01%
2 342 400 Kč	16,06%	16,12%	15,42%
2 462 400 Kč	16,35%	16,45%	15,79%
2 582 400 Kč	16,61%	16,76%	16,13%
2 702 400 Kč	16,85%	17,04%	16,43%
2 822 400 Kč	17,07%	17,29%	16,71%
2 942 400 Kč	17,27%	17,52%	16,97%
3 062 400 Kč	17,45%	17,74%	17,20%
3 182 400 Kč	17,62%	17,94%	17,42%

Zdroj: vlastní zpracování

5 KOMPARACE DAŇOVÉHO ZATÍŽENÍ A POSOUZENÍ DOPADŮ DAŇOVÝCH ZMĚN NA VYBRANÉ SOCIÁLNÍ SKUPINY

Tato část bakalářské práce vychází z výpočtů provedených v rámci předešlé kapitoly a hodnot v zobrazených tabulkách. Cílem je graficky znázornit rozdíly v rámci daných daňových období ve vybraných případech. Zároveň jsou posuzovány rozdíly v rámci vybraných sociálních skupin poplatníků. Pro nalezení a zpracování stanovených cílů této práce je užitá komparativní metoda. Tou se v podstatě rozumí snaha o nalezení rozdílů či podobností v rámci dvou či více vybraných objektů. Pro správnou komparaci jsou nastolena základní pravidla, mezi něž patří a) definice objektu komparace, b) stanovení cíle komparace, c) stanovení kritérií pro vlastní analýzu objektů [46]. První dva body jsou vymezeny v úvodu a předešlých kapitolách této práce, třetí bod je částečně naznačen v úvodní části předešlé kapitoly, přičemž pro tuto práci je ještě nutné vhodné rozdělení sociálních skupin.

5.1 Sociální skupina

Než bude možné určit jednotlivé sociální skupiny je potřeba porozumět tomuto pojmu, který lze ze sociálně psychologického pohledu chápat jako určitý počet lidí, kteří spolu dohromady tvoří vnitřní, funkční a navzájem propojený celek, přičemž činnost takového celku směřuje ke společným cílům, které daným členům udávají jejich hierarchickou hodnotu ve skupině. Obecně je však sociální skupina chápána jako určitý počet lidí, kteří mají něco společného [47].

Z této definice lze potom říct, že sociální skupinou, jíž se tato práce zabývá, jsou poplatníci daně z příjmu fyzických osob. V případě této práce je věnována pozornost konkrétně sociálním skupinám a) fyzických osob s příjmy ze závislé činnosti, b) fyzických osob s příjmy ze samostatné činnosti a c) fyzických osob s příjmy podle § 6 nebo § 7 ZDP v kombinaci s pasivním druhem příjmu u vybraných specifických případů. Pro vhodné zpřehlednění jsou tyto skupiny, s výjimkou bodu c), posuzovány v různých situacích užití daňových slev či daňového zvýhodnění.

5.2 Vybrané sociální skupiny

a) Fyzické osoby s příjmy ze závislé činnosti. Tato skupina je posuzována v následujících podskupinách:

- FO s možností uplatnění pouze slevy na poplatníka,
- FO žijící v domácnosti s dvěma vyživovanými dětmi,
- FO žijící v domácnosti se třemi vyživovanými dětmi.

b) Fyzické osoby s příjmy ze samostatné činnosti (uvedené hodnoty budou jednotlivými dílčími základy daně § 7, tedy již budou zahrnuté výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů). Tato skupina je také posuzována podle níže uvedených podskupin:

- FO s možností uplatnění pouze slevy na poplatníka,
- FO žijící v domácnosti s dvěma vyživovanými dětmi,
- FO žijící v domácnosti se třemi vyživovanými dětmi.

c) Fyzické osoby s příjmy ze závislé či samostatné činnosti v kombinaci s pasivním druhem příjmu.

5.3 Fyzické osoby s příjmy ze závislé činnosti

Následující sloupcový graf zaznamenává daňovou povinnost ze závislé činnosti v kombinaci hodnot před a po zavedení daňových změn. Je sestaven na základě údajů z tabulky ve čtvrté kapitole této práce, z uvedených bodů se jedná o situaci a) (viz Tabulka 15).

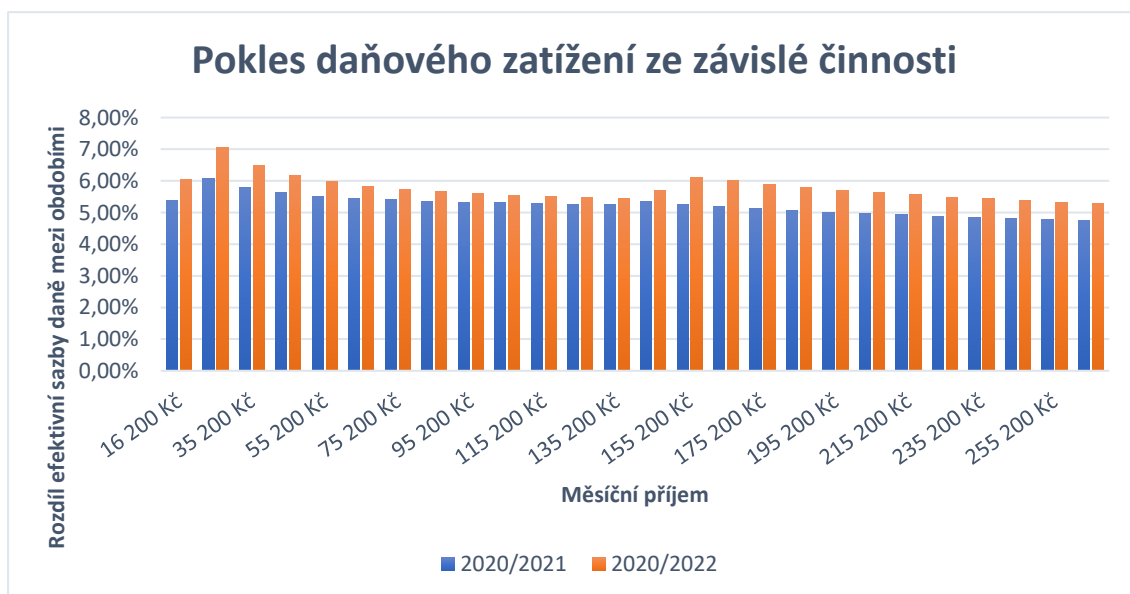

Obrázek 3: Porovnání daňové povinnosti zaměstnanců 2020, 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Modré sloupce vždy zobrazují daňovou povinnost pro rok 2020, oranžové sloupce se týkají roku 2021. Výše každého jednotlivého sloupce udává, jak velká daňová povinnost zaměstnanec by byla při dané hodnotě měsíční mzdy uvedené pod spodní částí grafu. Obecně lze z grafu říct, že čím je sloupec vyšší, tím je i daňová povinnost poplatníka také vyšší. Z celkového pohledu je zřejmé, že daňové změny u všech uvedených výší měsíčních příjmů zaměstnanců se podepší

na snížení jejich daňové zátěže. S rostoucím příjmem vzroste i celková daňová úspora, kterou by bylo možné vyjádřit jako rozdíl daňové povinnosti roku 2020 a 2021, tuto úsporu lze vidět v postupně více prohlubujícím se rozdílu mezi danými sloupci. Z grafu je možné vyjádřit několik zajímavých hodnot například při nejnižším možném příjmu (minimální mzdě) bude daňová povinnost nulová na rozdíl od předešlého roku, kdy dosahuje 11 760 Kč. V momentě, kdy měsíční příjem dosáhne 145 200 Kč, lze si povšimnout mírné změny sklonu, ta je způsobena tím, že při částce 4násobku průměrné mzdy stanovené pro rok 2020, tedy 139 340 Kč, nastává solidární zdanění příjmů (v rámci levých sloupců), v případě roku 2021 nastává zdanění zvýšenou 23% sazbou při překonání hranice 141 764 Kč. Ačkoliv daňová sazba 23 % by měla způsobovat vyšší daňové zatížení než v případě solidární přírážky, nedochází k tomu. Důvodem je, že daň vypočtená ze základu daně navýšeného o povinné odvody placené zaměstnavatelem neboli ze superhrubé mzdy, navyšuje daňový základ poplatníka tak velkým způsobem, že ani celkově vyšší procentuální nominální sazbě pro rok 2021 nezpůsobí nárůst daňové povinnosti oproti předešlému roku. Ze souhrnu daného grafu se dá konstatovat, že daňové změny nejvíce ovlivnily zaměstnance s nejvyššími příjmy, protože je jejich daňová úspora nejvyšší, ačkoliv při posuzování uvedených hodnot podle efektivní sazby daně je třeba říct, že nejvyššího poklesu daňového zatížení dosáhli poplatníci pohybující se spíše okolo nižších příjmů (okolo průměrné mzdy a především pod ní) a dále došlo k významnému poklesu u poplatníků s příjmy pohybujícími se okolo vyměřovací základu rozhodného pro zatížení druhou daňovou sazbou (viz Obrázek 4). U vyšších příjmů je tento výraznější pokles způsobený zvýšením průměrné mzdy, čímž se posunul základ rozhodný pro zdanění zvýšenou sazbou.

Obrázek 4: Rozdíl efektivní sazby daně mezi vybranými obdobími

Zdroj: vlastní zpracování

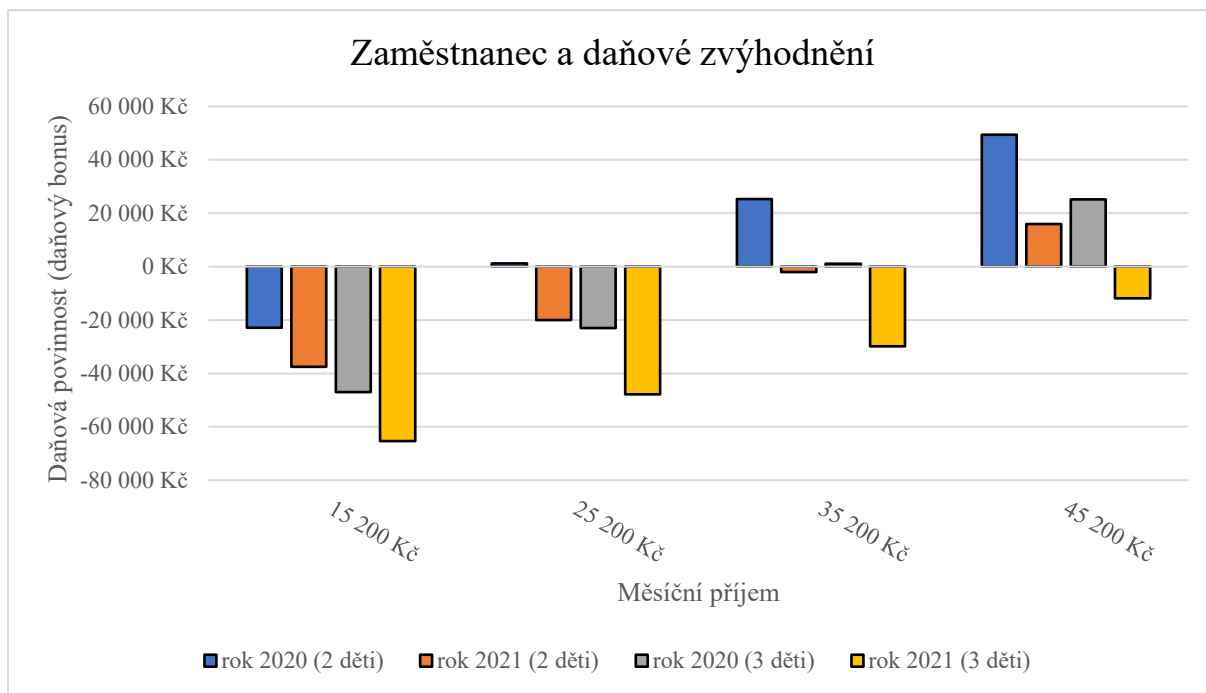
V případě situace, kdy zaměstnanec má k dispozici i jiné slevy na dani, může to být například sleva na manželku, dojde k tomu, že daňová povinnost takového zaměstnance zůstane beze změny, pokud již v roce 2020 mu tyto slevy umožňovaly zcela vynulovat jeho daňovou povinnost. Tento případ lze vidět v tabulce níže (viz Tabulka 21), v případě v minimální mzdy nedojde k žádné změně (sloupce d) 2020, d) 2021). Nulový rozdíl zůstává přibližně až do částky 20 600 Kč měsíčního příjmu. Poté již začíná vznikat daňová povinnost, ovšem pro rok 2021 dochází k vynulování daňové povinnosti až do příjmu přibližně 29 200 Kč. Do této hodnoty tedy tato skupina poplatníků ušetří na daních přímo to, co by před zavedením daňových změn zaplatili na daních. V tabulce znázorněno při měsíčním příjmu 25 200 Kč, kdy dochází ke snížení daňové zátěže přímo o 11 010 Kč, které by v případě minulého roku byly odvedeny na daních. U vyšších příjmů je daňová úspora způsobená změnami v daních stejná, jako při porovnání hodnot daňových povinností, kde je uplatněna pouze sleva na poplatníka. Jediným rozdílem mezi těmito hodnotami by byla již odečtená sleva na manželku ve výši 24 840 Kč. Z tohoto důvodu není nutné znázornit její aplikaci i na jiné, vyšší měsíční příjmy.

Tabulka 21: Daňová povinnost s užitím slevy na manželku

Měsíční příjem	a) 2020	a) 2021	d) 2020	d) 2021
15 200 Kč	11 760 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
25 200 Kč	35 850 Kč	17 520 Kč	11 010 Kč	0 Kč
35 200 Kč	59 925 Kč	35 520 Kč	35 085 Kč	10 680 Kč
45 200 Kč	84 015 Kč	53 520 Kč	59 175 Kč	28 680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Následující graf porovnává daňové zatížení v případě poplatníků, kteří mají ve společné žijící domácnosti několik vyživovaných dětí a mohou si proto uplatnit daňové zvýhodnění, předpokladem je, že z daňových slev užívají pouze slevu na poplatníka. Graf byl vytvořen z vrchních hodnot tabulky daňových povinností ze závislé činnosti (viz Tabulka 15, sloupce b) a c)). Zde je potřeba připomenout, že v průběhu roku 2021 došlo ke zvýšení daňového zvýhodnění, které je možné uplatnit na druhé a každé další vyživované dítě. Z tohoto důvodu graf nebude posuzovat uplatnění daňového zvýhodnění v případě jednoho dítěte, neboť tato hodnota zůstala nezměněna. Jednotlivé sloupce vykazují, jaká bude daňová povinnost či daňový bonus v případě daného příjmu uvedeného pod těmito sloupci. Sloupce znázorňují užití slev následovně modré sloupce znamenají užití daňového zvýhodnění na 2 děti v případě roku 2020, oranžové také ukazují užití daňového zvýhodnění na 2 děti ovšem v případě roku 2021. Následující dva sloupce vykazují užití daňového zvýhodnění v případě třech dětí, šedivý pro rok 2020 a poslední žlutý pro rok 2021.

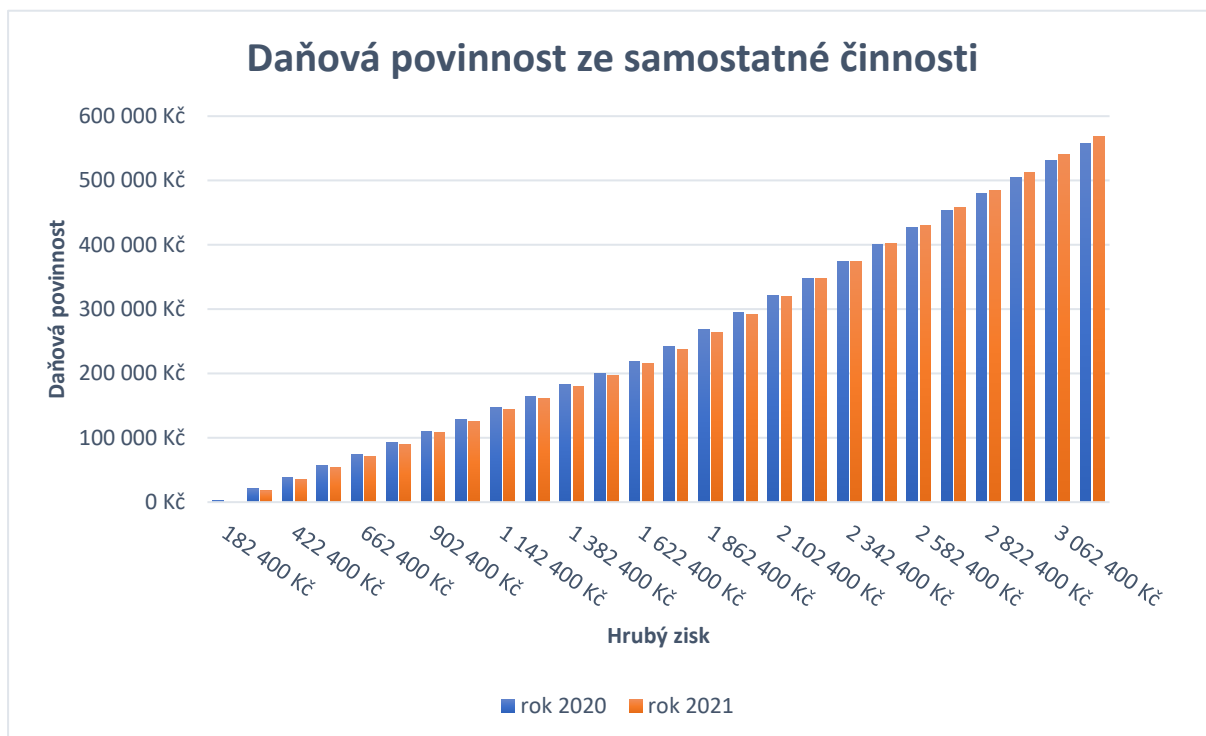
Obrázek 5: Daňové zvýhodnění zaměstnanec 2020, 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Z pohledu do grafu je možné vypočítat, jakým způsobem úpravy v daních ovlivnily možnost vyplacení daňového bonusu. Pokud budeme uvažovat o měsíčním příjmu 15 200 Kč, dosáhnou na daňový bonus všichni, avšak v rozdílných výších. Poplatníci v roce 2020, kteří ve své domácnosti vyživovaly 2 děti, měli nárok za těchto podmínek na daňový bonus 37 524 korun, kdežto zvýšení daňového zvýhodnění a úpravy v oblasti daní způsobí, že v roce 2021 dosáhne dokonce na daňový bonus 47 052 Kč, rozdíl tedy činí 14 676 Kč. V případě 3 dětí si v daňovém bonusu polepší dokonce o částku 18 312 Kč. Je třeba také zdůraznit, že daňový bonus v rámci 3 dětí pro rok 2021 při minimální mzdě činí 65 364 Kč. Pokud by této hodnoty bylo dosaženo v roce 2020 byla by vyplacena pouze do částky maximálního limitu 60 300 Kč. Ten byl však zrušen a daňový bonus bude tedy vyplacen v plné výši. Také můžeme vidět, jakým způsobem se posunula hranice vyplacení daňového bonusu například při příjmu 25 200 Kč nedosáhl poplatník při dvou dětech na daňový bonus, kdežto v roce 2021 na něj dosáhne. Obdobně tomu je i v případě vyšších příjmů, kdy měsíčního příjmu 35 200 Kč, dosáhnou na daňový bonus pouze poplatníci s alespoň třemi dětmi. Ovšem ve značně rozdílných výších. V případě roku 2020 jim mohlo být vyplaceno 2 004 Kč, kdežto v roce 2021 budou mít nárok na bonus 29 844 Kč. V případě příjmu 45 200 Kč měsíčně dosáhne na daňový bonus už pouze poplatník v roce 2021 uplatňující daňové zvýhodnění na alespoň tři děti, ostatní již budou mít vůči státu daňovou povinnost.

5.4 Fyzické osoby s příjmy ze samostatné činnosti

Následující graf vychází z hodnot tabulky ze čtvrté kapitole této práce (viz Tabulka 16, sloupce a) 2020, a) 2021).

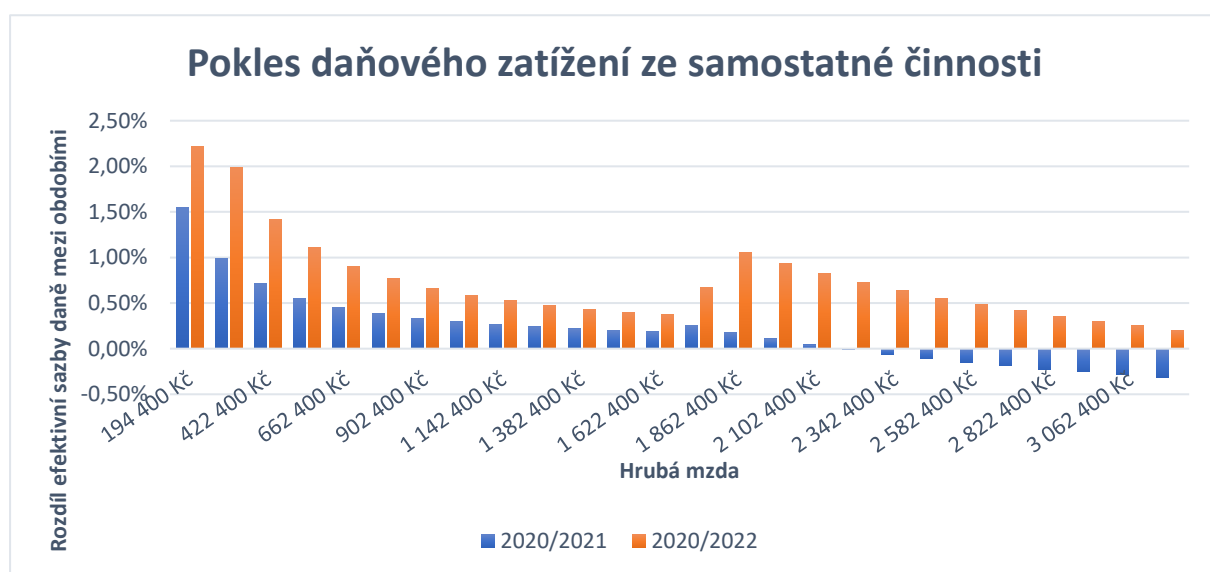

Obrázek 6: Porovnání daňové povinnosti OSVČ 2020, 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Výše uvedený graf uvádí vývoj daňové povinnosti v rámci OSVČ v porovnání let 2020 a 2021, přičemž porovnává hrubý zisk v rozmezí od 182 400 Kč do 3 182 400 Kč. Jelikož základ daně pro samostatnou činnost vychází z příjmů snížených o výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, kde příjmy nevychází z tzv. „superhrubé mzdy“, tak nedochází k výraznému snížení daňové zátěže, jako je tomu v případě zaměstnanců (viz Obrázek 3). Pokud by nebyla navýšena sleva na poplatníka, nedošlo by téměř k žádnému zlepšení situace této skupiny. Navýšená sleva na poplatníka pokrývá celou daňovou povinnost až do základu daně 185 600 Kč, do této hodnoty je tedy daňová povinnost nulová. Z grafu je možné vidět, že celková daňová úspora pro OSVČ s hrubým ziskem od 185 600 Kč do 1 672 080 Kč je v neměnné výši navýšené slevy na poplatníka, tedy 3 000 Kč. V momentě, kdy hrubý zisk překročí částku 1 672 080 Kč, nastává zdanění solidární daní u poplatníků pro rok 2020, od této hodnoty až do 1 701 168 Kč je daňová úspora pro poplatníka s příjmy ze samostatné činnosti v roce 2021 nejvyšší. Důvodem je, že v tomto rozmezí nenastane v roce 2021 zdaňování s užitím druhé zvýšené sazby, kdežto v roce 2020 byly tyto příjmy ještě navýšené o solidární

přirážku. V momentě, kdy je překročen základ daně 1 701 168 Kč, začíná část základu daně, která přesáhne tuto hranici, být zdaňována 23% sazbou a daňová úspora začíná klesat až do nulové hodnoty, poté dokonce začne daňová povinnost narůstat a tím se i zvyšovat celková daňová zátěž. Poplatníci si od této situace naopak pohorší, daňová zátěž postupně roste, přičemž u hrubého zisku 3 182 400 Kč je rozdíl v daňové povinnosti oproti roku 2020 vyšší o 9 776 Kč. Pokud by byly tyto částky převedeny do hodnot daňového zatížení, tak nejvyššího poklesu opět dosáhly poplatníci s nejnižšími příjmy, přičemž u výraznějších hrubých mezd daňová zátěž narůstá (viz Obrázek 7).

Obrázek 7: Rozdíl mezi efektivní sazbou daně mezi vybranými obdobími

Zdroj: vlastní zpracování

V případě, že by měla OSVČ nárok i na jinou slevu, může se jednat třeba o slevu na manželku, byla by daňová povinnost následující (viz Tabulka 22). Tabulka byla vytvořena na základě sloupců a) 2020, a) 2021 tabulky ze čtvrté kapitoly (viz Tabulka 16). Hodnoty zbylých dvou sloupců představují hodnotu daňové povinnosti po odečtení slevy na manželku z předešlých dvou sloupců.

Tabulka 22: Daňová povinnost OSVČ v případě užití slevy na manželku

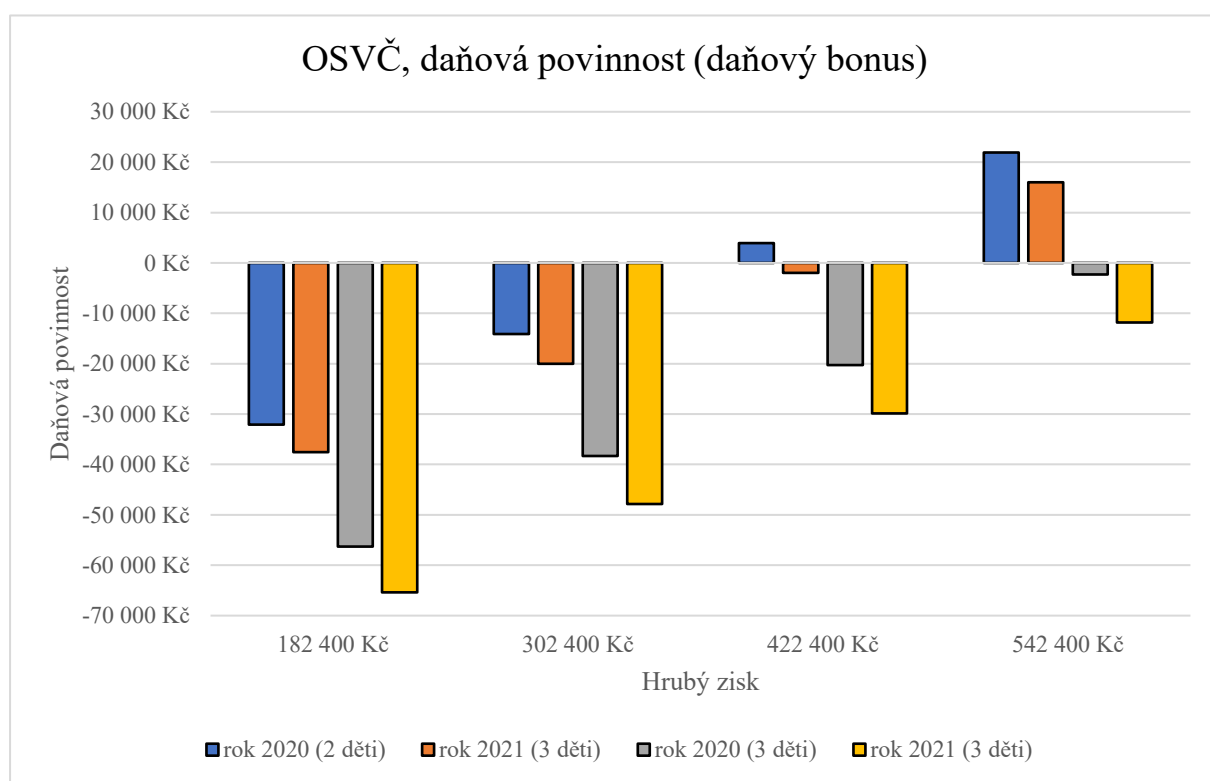
Hrubý zisk	a) 2020	a) 2021	d) 2020	d) 2021
182 400 Kč	2 520 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
302 400 Kč	20 520 Kč	17 520 Kč	0 Kč	0 Kč
422 400 Kč	38 520 Kč	35 520 Kč	13 680 Kč	10 680 Kč
542 400 Kč	56 520 Kč	53 520 Kč	31 680 Kč	28 680 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Při nižším ročním hrubém zisku pokryje užití daňových slev celou daňovou povinnost, která je i při hrubém zisku 302 400 Kč stále nulová pro obě porovnávaná období. V ostatních případech

však je rozdílem vždy částka 3 000 Kč, tedy částka, o jakou se zvýšila sleva na poplatníka, celkově se tedy daňová úspora v případě užití slevy na manželku v porovnání s rozdílem při užití pouze slevy na poplatníka nezmění. Ačkoliv to není přímo v dané tabulce uvedené, našli by se mezi intervalem 302 400 Kč a 422 400 Kč hodnoty, při nichž by již dodatečná sleva na manželku pro rok 2020 nepokrývala celou daňovou povinnost, ovšem v následujícím roce by ji stále pokrývala vlivem zvýšené slevy na poplatníka. V těchto případech by původní hodnota daňové povinnosti pro rok 2020 u OSVČ představovala celkovou daňovou úsporu, která nastane v následujícím roce.

Následující graf porovnává situaci, kdy má OSVČ ve společně žijící domácnosti několik dětí a může si tedy uplatnit daňové zvýhodnění.

Obrázek 8: Daňové zvýhodnění OSVČ 2020, 2021

Zdroj: vlastní zpracování

Vyvolané daňové změny tedy způsobí, že se posunou hranice, při kterých OSVČ může dosáhnout na daňový bonus a zároveň se zvýší i částka, která je vyplácena těm, které na ni již dosáhly. Z grafu můžeme vybrat několik důležitých hodnot, například OSVČ s hrubým ročním příjmem 182 400 Kč dosáhne za rok 2020 při dvou dětech bonusu 32 088 Kč, kdežto následující rok dostane 37 524 Kč, při této hodnotě si tedy polepší o 5 436 Kč. V případě tří dětí činí pozitivní rozdíl dokonce 9 072 Kč. Hraniční případ lze nalézt u hrubého zisku 422 400 Kč, kdy v situaci při dvou dětech za rok 2020 nastane u poplatníka již daňová povinnost, kdežto v roce

2021 namísto toho dosáhne daňového bonusu 2 004 Kč. V případě hrubého zisku 542 400 Kč dosáhne na daňový bonus pouze poplatník se třemi dětmi v rozdílu 9 552 Kč oproti roku 2020.

5.5 Fyzické osoby s kombinací příjmů

V této části jsou posuzovány situace, kdy poplatník má kromě svého příjmu ze závislé či samostatné činnosti také nějaký příjem pasivní. Pokud by bylo cílem zjistit jakým celkovým způsobem bylo ovlivněno daňové zatížení této skupiny, byl by potřeba rozsáhlý soubor hodnot, a proto se tato část práce pouze zabývá otázkou, zda může pasivní příjem v kombinaci s příjmem ze závislé činnosti či s příjmem ze samostatné činnosti se změnami, které proběhly na daních, ovlivnit nějakým způsobem daňové zatížení poplatníků. Otázka vychází z předpokladu, že do základu daně, který je rozhodný pro zařazení do druhého daňového pásma v roce 2021, je nutné nyní zahrnout právě i pasivní příjmy. Může se tedy stát, že poplatník, který v roce 2020 nenaplňoval podmínky pro solidární zdanění (jeho základ daně nepřekročil 48násobek průměrné mzdy), bude však nyní podléhat navýšené daňové sazbě, jelikož do základu daně bude muset započítat také příjmy z nájmu, příjmy z kapitálové činnosti a ostatní příjmy.

5.5.1 Příjem ze samostatné činnosti v kombinaci s pasivním příjmem

Následující tabulka zobrazuje roční hrubý zisk OSVČ, který má jako dodatečný pasivní příjem také příjem z nájmu. Tabulka vychází z výpočtů ze čtvrté kapitoly této bakalářské práce, zároveň byly analogicky utvořeny další případy kombinací.

Tabulka 23: Příjem OSVČ v kombinaci s pasivním příjmem

Hrubý zisk	DZD § 9	rok 2020	rok 2021
1 660 000 Kč	100 000 Kč	239 160 Kč	240 867 Kč
1 110 000 Kč	900 000 Kč	276 660 Kč	298 367 Kč
710 000 Kč	1 100 000 Kč	246 660 Kč	252 367 Kč
210 000 Kč	1 700 000 Kč	261 660 Kč	275 367 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

První sloupec, který značí hrubý zisk, je pro tuto situaci základem daně, v případě druhého sloupce se jedná o dílčí základ daně § 9 (tato hodnota by mohla být nahrazena i jiným pasivním příjmem). V tabulce je možné si všimnout, že ve všech případech dochází k navýšení daňové zátěže oproti roku 2020. Důvodem je, že při přesáhnutí základu daně v hodnotě 48násobku průměrné mzdy dochází k užití 23% daňové sazby, avšak pro rok 2020 v takovém případě nedochází k navýšení o solidární daň, jelikož pasivní příjem se do této hodnoty nezapočítává a základ daně za těchto podmínek v tomto roce nepřekročil hranici 48násobku průměrné mzdy.

K pohoršení dochází v daných případech i navzdory navýšené slevě na poplatníka. Jak tabulka zobrazuje, OSVČ se základem daně 1 660 000 Kč, který měl příjmy z nájmu ve výši 100 000 Kč, si i přes zavedení daňových úprav pohoršil zhruba o 1 700 Kč. Obdobně by na tom byl i například podnikatel, jehož DZD § 7 ve výši 1 110 000 Kč a DZD § 9 ve výši 900 000 Kč by v roce 2021 způsobily navýšení daňové povinnosti o 21 707 Kč. V případě OSVČ bylo tedy potvrzeno, že může pasivní příjem negativně ovlivnit daňové zatížení, oproti roku 2020.

5.5.2 Příjem zaměstnance v kombinaci s příjmem z nájmu

V této tabulce je zobrazena obdobná situace, kdy má zaměstnanec s ročním hrubým příjmem (první sloupce), kromě příjmu ze závislé činnosti také příjem pasivní (druhý sloupec). Dané příjmy nejsou navýšené o povinné odvody placené zaměstnavatelem, přičemž hrubým příjmem je zde myšlen roční úhrn hrubých příjmů.

Tabulka 24: Příjem ze závislé činnosti v kombinaci s pasivním příjmem

Hrubý příjem	DZD § 9	rok 2020	rok 2021
1 660 000 Kč	100 000 Kč	323 310 Kč	240 867 Kč
1 110 000 Kč	900 000 Kč	332 925 Kč	298 367 Kč
710 000 Kč	1 100 000 Kč	282 645 Kč	252 367 Kč
210 000 Kč	1 700 000 Kč	272 295 Kč	275 367 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze vidět, tak u zaměstnance, jehož roční úhrn příjmu by nebyl příliš vysoký (210 000 Kč), ovšem měl by značné pasivní příjmy, například příjem z nájmu 1 700 000 Kč, tak by u něj došlo ke zvýšení daňového zatížení oproti roku 2020. Bylo tedy potvrzeno, i v případě zaměstnanců, že může pasivní příjem po daňových změnách negativně ovlivnit daňové zatížení.

5.6 Vývoj daňové povinnosti za rok 2022

Jak již bylo řečeno v tomto roce nedošlo k výrazným změnám u daní z příjmů fyzických osob, přičemž pro tuto práci je důležité především navýšení slevy na poplatníka o 3 000 Kč, které bylo odsouhlaseno již v rámci daňového balíčku za rok 2021. Celková hodnota této slevy po jejím navýšení dosahuje 30 840 Kč. Kromě této události došlo také ke zvýšení minimální mzdy na 16 200 Kč a také posunu průměrné mzdy, která v tomto roce činí 38 911 Kč. Za těchto podmínek je tedy základ daně (ve výši 48násobku průměrné mzdy), který musí být překročen, aby byl příjem poplatníka zdaněn zvýšenou daňovou sazbou, v částce 1 867 728 Kč. Tyto

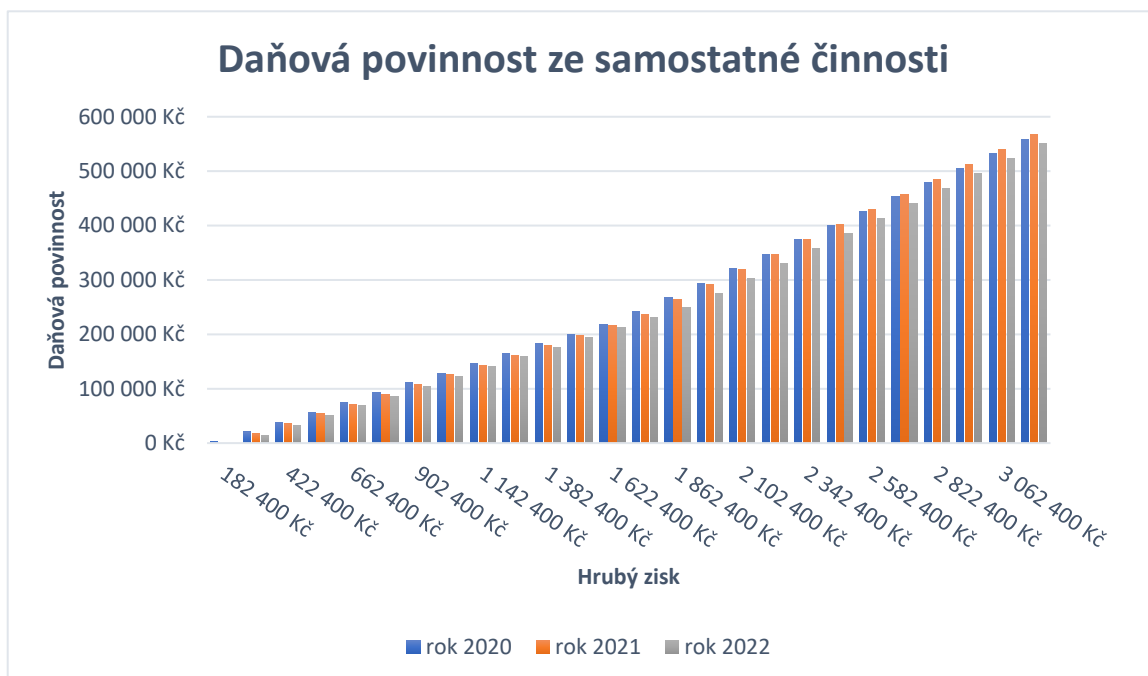
změny hromadně snížili celkovou daňovou zátěž. Rozdíl mezi jednotlivými lety u poplatníků s příjmy ze závislé činnosti a samostatné činnosti je zaznamenán v následujících grafech.

Obrázek 9: Daňová povinnost ze závislé činnosti zahrnující rok 2022

Zdroj: vlastní zpracování

Struktura níže uvedeného grafu je totožná jako v případě minulého grafu s rozdílem, že nyní ukazuje hodnoty v případě OSVČ a základem daně je zde hrubý zisk.

Obrázek 10: Daňová povinnost ze samostatné činnosti zahrnující rok 2022

Zdroj: vlastní zpracování

V případě obou typů poplatníků jak zaměstnanců, tak OSVČ, je do základu daně 1 701 167 Kč daňová povinnost v porovnání let 2021 a 2022 rovna navýšené slevě na poplatníka, tedy 3 000 Kč (u nižší příjmů kde pokryje celou daňovou povinnost jde o necelých 3 000 Kč). Mezi hodnotami 1 701 167 a 1 867 728 Kč daňová úspora narůstá a maxima dosahuje v případě, kdy překročí základ daně 1 867 728 Kč, přičemž rozdíl od takové situace činí přesně 16 325 Kč a s následujícím rostoucím základem daně je již tato částka neměnná. Jednotlivé případy u zaměstnanců jsou podrobněji číselně zaznamenány v podkapitole 4.1.5 a následně v podkapitole 4.1.6, kde je zobrazena situace OSVČ.

Ačkoliv z grafu vyplývá, že u uvedených hodnot nedochází k zvýšení daňové zátěže v případě OSVČ v porovnání let 2020 a 2022 je zde nutné podotknout postupně se snižující rozdíl, který by v rámci vyšších základů daně skutečně způsobil i v roce 2022 vyšší daňové zatížení u OSVČ s vysokým hrubým ziskem než v případě roku 2020. Nejvyššího poklesu daňové zátěže dosáhly v roce 2022 opět poplatníci s nejnižšími příjmy a ti jejichž základ daně se pohybuje okolo vyměřovací základu rozhodného pro zatížení druhou zvýšenou sazbou.

5.7 Shrnutí, výsledky komparace a posouzení dopadů

V případě nastolených úprav v oblasti daní lze konstatovat, že se opravdu v převážné části podepsaly na snížení daňové zátěže poplatníků, ovšem ne každého se tyto změny dotkly, a navíc rozdíly mezi jednotlivými sociálními skupinami jsou značné. U poplatníků s příjmy ze závislé činnosti došlo ke zrušení superhrubé mzdy, což zapůsobilo pozitivně na tuto skupinu takovým způsobem, že si všichni nehledě na výši příjmů polepšili a jejich daňová zátěž za rok 2021 poklesla, a to i v případě, kdy začal jejich příjem spadat do druhého daňového pásma. K nejvyššímu nárůstu daňové úspory došlo právě v případě zaměstnanců s nejvyššími příjmy, značný rozdíl lze nalézt v situaci, kdy poplatník s měsíčním příjmem 25 200 Kč uspořil na dani 18 330 Kč, kdežto poplatník s výrazně nadprůměrným měsíčním příjmem 95 200 Kč ušetřil dokonce 60 915 Kč. Pokud by byl nějaký zaměstnanec s měsíčním příjmem 265 200 Kč, nastal by u něho v roce 2021 pokles jeho daňové povinnosti dokonce o 151 564 Kč. Z toho vyplývá, že s narůstajícím příjmem se daňová úspora stupňuje v komparaci s rokem 2020. Ovšem v rámci daňového zatížení nastal jeho nejvyšší pokles převážně u příjmů pohybujících se pod průměrnou mzdou.

V případě osob s příjmy ze samostatné činnosti také došlo ke snížení daňové zátěže, ovšem zde již lze nalézt skupiny, které si ve své situaci pohoršily. Celkově lze v rámci této skupiny říci, že nebyť navýšení slevy na poplatníka, nedalo by se hovořit o snížení daňového zatížení.

V případě hrubého zisku od 185 600 Kč do 1 672 080 Kč došlo k úspoře ve velikosti navýšené slevy na poplatníka, tedy daných 3 000 Kč, u nižšího hrubého zisku byla daňová úspora menší, popřípadě nulová. V této skupině lze však nalézt ty poplatníky, u kterých došlo k nejvyšší daňové úspoře, což nastalo při hrubém zisku v rozmezí 1 672 080 až 1 701 168 Kč. Snížení daňové zátěže se však netýká všech, poplatník v této skupině, který začal svým základem daně přesahovat 48násobek průměrné mzdy, začal spadat do druhého daňového pásma a jeho daňová úspora začala klesat, přičemž při hrubém zisku 2 222 400 Kč byl rozdíl 176 Kč oproti roku 2020, ovšem již nešlo o daňovou úsporu, ale o daňovou povinnost. Zde již můžeme hovořit o zvýšení daňové zátěže, která dále s růstem hrubého zisku narůstala. Daňová zátěž se však v tomto případě nenavýšuje vysokým tempem, což lze vidět například u hrubého zisku 3 182 400 Kč, kdy daňová povinnost takového poplatníka je vyšší o 9 776 Kč.

V obou výše uvedených skupinách je třeba také posoudit situaci poplatníků uplatňujících více slev. Pro tyto osoby je rozhodné, zda jim jejich aplikace pokrývala celou jejich daňovou povinnost. Pokud by tomu tak bylo, byla daňová povinnost daného poplatníka vůči státu i nadále nulová, situace takové osoby je tedy neměnná. Pokud by daňová povinnost takové osoby však nulová nebyla, došlo i v tomto případě k daňové úspoře, a to obdobně jako v situaci osoby užívající pouze slevu na poplatníka, ovšem s rozdílem užití daných slev, ale samozřejmě, jež i nadále nemohou vyvolat daňový bonus. Daňové změny se však pozitivně projevily v případě rodin či samostatných poplatníků s dětmi, jelikož je možné dosáhnout daňového bonusu mnohem dříve, než tomu bylo dosud. Zároveň je to umocněno zvýšením daňového zvýhodnění na druhé, třetí a každé další dítě, vhodným příkladem může být poplatník se třemi dětmi pobírající minimální mzdu, jelikož si za rok 2021 mohl přijít na daňový bonus ve výši 65 364 Kč, a navíc by mu byl vyplacen v plné výši, protože limitní hranice, do které byla výše daňové zvýhodnění vyplácena, byla zrušena.

Dále je třeba ještě popsat situaci poslední sociální skupiny, které se tato bakalářská práce věnuje. Jedná se o poplatníky, kteří mají kromě svého příjmu ze závislé činnosti, popřípadě samostatné činnosti, ještě navíc nějaký druh pasivního příjmu, přičemž výsledkem zjištění v rámci této skupiny bylo, že u určitých lidí došlo ke zvýšení jejich daňové zátěže. Příčinou je, že do základu daně rozhodného pro zdaňování 23% sazbou již nyní spadají i pasivní příjmy, avšak u solidární daně k tomuto nedocházelo. Za těchto podmínek si tedy lidé, kteří si v rámci své činnosti přivydělávali například pronajímáním svého bytu mohli ocitnout v situaci, kdy jejich příjem podléhal zvýšené daňové sazbě, ačkoliv u nich v předešlých letech nedocházelo k solidárnímu zdanění. Z těchto důvodů mohla nastat situace, kdy jim jejich daňová povinnost

oproti roku 2020 naopak vzrostla, a to i navzdory zavedeným změnám v daních, které situaci většiny lidí spíše zlepšily. Ovšem to, jestli u konkrétních osob došlo ke zvýšení daňové zátěže, záviselo na tom, jaké druhy příjmů měli a také v jaké výši.

Jelikož během roku 2022 nedošlo v oblasti zdanění k velkým změnám je možné posuzovat ovlivnění skupin poplatníků z této bakalářské práce (zaměstnanců a OSVČ) jednotně. Jednotlivé částky daňových povinností vypočtené pro rok 2021 jsou téměř totožné s rokem 2022, rozdíl je vyjádřen v podkapitole 4.1.5 a také 4.1.6 v zobrazených tabulkách. Tento rozdíl lze zahrnout do již vypočtených hodnot a tím zjistit, jakým celkovým způsobem se ovlivnilo daňové zatížení oproti roku 2020. Souhrmně lze však říct, že pro většinu poplatníků došlo k celkovému snížení daňové zátěže o dodatečných 3 000 Kč oproti roku 2021, což je hodnota navýšené slevy na poplatníka. Vyšší daňová úspora nastala v případě vyšších příjmů, u nichž základ daně překročil 1 701 167 Kč, a maxima dosáhla po překročení základu daně 1 867 728 Kč, kdy daňová úspora činí 16 325 Kč. Podle daňového zatížení však opět nastal nejvyšší pokles především u nižších příjmů.

Daňové změny v rámci daňového balíčku vedly především ke zlepšení daňové situace jednotlivých poplatníků, avšak to, že převážně nejvíce ušetřily na daních nejvíce obyvatelé s nejvyššími příjmy, způsobilo nejvýraznější nárůst čisté mzdy či zisku právě u těchto poplatníků, a proto došlo ke zvýšení rozdílů mezi nízkopříjmovými a nadstandardně příjmovými obyvateli, což by mohlo vést k nespokojenosti veřejnosti.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce je zaměřena na daňové změny, které vstoupily v platnost v rámci daňového balíčku pro rok 2021 s konkrétním zaměřením na zrušení superhrubé mzdy a zavedení dvou daňových sazeb. Cílem bylo určit, jakým způsobem tyto změny ovlivnily daňové zatížení poplatníků. Pro účely práce jsou poplatníci rozděleny do několika sociálních skupin takto, a) fyzické osoby s příjmy ze závislé činnosti (zaměstnanci), b) fyzické osoby s příjmy ze samostatné činnosti (OSVČ) a c) fyzické osoby s jedním z těchto příjmů a kombinací pasivního příjmu. V uvedených sociálních skupinách je posuzován vývoj daňové zátěže, přičemž jako hlavní metoda byla využita komparace. V úvodu práce jsou položeny některé otázky, které jsou v průběhu práce zodpovězeny. Zároveň je součástí také soubor výpočtů zaměřených na daňové povinnosti a grafického znázornění jejich výsledků, z nichž tato práce vychází a na jejichž základě je možné vyvodit následující závěry.

Nastolené úpravy daní skutečně přispěly k plošnému snížení daňového zatížení poplatníků, ovšem ne vždy a v rozdílných výších v rámci jednotlivých skupin. Zaměstnanci jsou nejvíce ovlivněnou skupinou. Ke snížení daňové zátěže došlo u každého zaměstnance, který má nárok pouze na slevu na poplatníka, nehledě na výši jeho příjmu. Dokonce i zaměstnanci s minimální mzdou za těchto podmínek ušetřili na daních nemalou částku, zhruba 11 800 Kč. Na základě výsledků je možné prohlásit, že čím vyšší příjem daný zaměstnanec měl, tím vyšší byla i jeho daňová úspora, a to se týká i případů, kdy podléhá zvýšené sazbě, jelikož úspora způsobená zrušením superhrubé mzdy pokryla i daň vypočtenou z této zvýšené sazby. OSVČ si také polepšily, ovšem jejich daňová úspora byla výrazně menší, a to v podobě navýšené slevy na poplatníka. Pokud by k ní nedošlo, nastalo by u většiny těchto poplatníků snížení daňové zátěže a jejich daňová povinnost by se nezměnila. V této skupině je možné přímo určit, kdo si polepšil nejvíce, jednalo se o poplatníky se základem daně 1 701 167 Kč, přičemž daňová úspora činila přibližně 5 100 Kč. Zároveň zde dokonce došlo k případům, kdy daňová zátěž poplatníka vzrostla, avšak jedná se o situaci, kdy hrubý zisk přesahuje hodnotu větší než dva miliony a nárůst daňové zátěže není příliš objemný, ovšem potvrzuje to situaci, že daňové změny u některých osob skutečně způsobily nárůst daňového zatížení. Práce se také zabývá poplatníky, kteří mají k dispozici více daňových slev, v rámci uvedených výpočtů je uvedena sleva na manželku. Jelikož se daňové změny nedotkly úprav hodnot těchto slev, byla jediným rozdílem ve většině případů u daňové povinnosti jak zaměstnance, tak OSVČ právě výše této slevy. Výjimku tvořily poplatníci s nižšími příjmy, kteří díky této slevě dosáhly nulové daňové povinnosti v roce 2021 oproti roku 2020, kdy vykazují daňovou povinnost. Zároveň ti, kterým

již slevy na dani způsobily, že jejich daňová povinnost byla nulová, tak v roce 2021 dosáhly stále stejné nulové výše. Je třeba také prohlásit, že si významně polepšily rodiny s dětmi, jelikož proběhlé změny způsobily, že mnohem snáze poplatníci dosáhli na daňový bonus i za předpokladu, že na něj ještě v roce 2020 zdaleka nedosáhly. V případě rodin s větším počtem dětí bylo možné dosáhnout dokonce nadstandardních daňových bonusů, což je způsobeno zrušením limitu, do kterého byl původně daňový bonus vyplácen. Poplatník se třemi dětmi a minimální mzdou mohl dokonce dosáhnout částky 65 364 Kč, které by mu byly státem vyplaceny. Poslední skupinou jsou poplatníci s kombinací příjmu zaměstnance či OSVČ s pasivním příjmem. Výpočty provedené u této skupiny potvrdily skutečnost, že pasivní druh příjmu u některých poplatníků mohl navýšit daňovou zátěž v případě roku 2021 oproti roku 2020. Zároveň je pravděpodobné, že budou negativně touto skutečností ovlivněni poplatníci i v příštích letech. Lidé, kteří si rádi přivydělávají například skrze pronajímání nemovitých věcí, nyní snáze dosáhnou základu daně rozhodného pro užití 23% sazby. Z tohoto důvodu je možné, že se poplatník přehoupne do druhého daňového pásma, což způsobí nárůst jeho daňové zátěže.

V případě roku 2022, kterým se tato práce také zabývá, došlo pouze k navýšení slevy na poplatníka v rámci daňového balíčku. Z toho důvodu se hodnoty daňové povinnosti oproti roku 2021 téměř nezměnily, většinou šlo o dodatečné snížení daňové povinnosti, které bylo rovno 3 000 Kč, tedy navýšené slevě na poplatníka i pro tento rok. U vyšších příjmů došlo k nejvýraznějšímu zlepšení (z pohledu daňové úspory). Poplatníci, kteří přesáhli základem daně 48násobek průměrné mzdy dosáhly nižší daňové povinnosti o 16 325 Kč oproti roku 2021.

Daňové změny se promítly na zvýšení rozdílů mezi nízkopříjmovými a nadstandardně příjmovými poplatníky, jelikož snížení daňové zátěže způsobené poklesem daňové povinnosti způsobilo nárůst čisté mzdy, avšak nejvíce v případě lidí s vysokými příjmy. V úvodu byla konstatována otázka, zda jsou nastolené změny v oblasti daní spravedlivé a efektivní, přičemž zpracování této práce by mohlo posloužit také jako podklad pro její zodpovězení.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7598-165-3.
- [2] Základy daní. *Miras.cz* [online]. Miras, © 2000–2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.miras.cz/seminarky/dane-zaklady.php>
- [3] ŠIROKÝ, Jan. *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. 2., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 9788075523150.
- [4] ČESKO. Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010–2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-280>
- [5] Syrovátková, J. Daňové zákony [online]. [cit. 2022-04,03]. Dostupné z: [Daňové zákony: Daň \(tul.cz\)](http://Daňové zákony: Daň (tul.cz))
- [6] PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ. *Daň z příjmů srozumitelně*. 2. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing, 2018. Ekonomie. ISBN 978-80-7418-295-2.
- [7] Daň – vysvětlení pojmu. *Účtování.net* [online]. Uctovani.net, 2010–2022 [cit.2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.uctovani.net/ucetni-slovník.php?co=Dan&id=31>
- [8] Majetkové daně. *Peníze.cz* [online]. Peníze.CZ, © 2000–2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/majetkove-dane>
- [9] Co jsou majetkové daně. *Daňový portál* [online]. Brno: LOGIN TALK s.r.o. [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.danovy-portal.com/majetkove-dane>
- [10] ČESKO. Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-235>
- [11] CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. Spotřební daně a jejich správa. *Celní správa České republiky* [online]. Praha: Celní správa České republiky, [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/spotrebni-dane/Stranky/default.aspx>
- [12] CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. Ekologické daně. *Celní správa České republiky* [online]. Praha: Celní správa České republiky, [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/dane/ekologicke-dane/Stranky/default.aspx>
- [13] Hospodářský vývoj. *Finance.cz* [online]. Mladá Fronta a. s., © 2017 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: Hospodářský vývoj - Finance.cz

- [14] Funkce daní. *Profispolecnosti.cz* [online]. Praha: Profispolecnosti.cz s.r.o. [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Funkce daní - fiskální, alokační, redistribuční, stabilizační a stimulační \(profispolecnosti.cz\)](#)
- [15] ČESKO. Zákon č. 586/1992. Sb., Zákon o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, In: *Zákony pro lidi* [online]. © AION CS 2010–2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z [586/1992 Sb. Zákon o daních z příjmů \(zakonyprolidi.cz\)](#)
- [16] VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-926-8.
- [17] Daň z příjmů fyzických osob. *Portal.pohoda* [online]. STORMWARE s.r.o., 15. 06. 2012 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Daň z příjmů fyzických osob - Portál POHODA](#)
- [18] KUČERA, Petr. Do kdy podat daňové priznání a zaplatit. Přehled termínů. *Peníze.cz* [online]. Peníze.CZ, 27. 3. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/dan-z-prijmu-fyzickych-osob/433126-do-kdy-podat-danove-priznani-a-zaplatit-dan-prehled-terminu>
- [19] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Nová úprava daně z příjmů podpoří rodiny s dětmi a ekonomický růst (tisková zpráva). *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 5. 11. 2004 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/reforma-verejnych-financi-2003-2006/dalsi-informace-k-rvf-2003-2006/nova-uprava-dane-z-prijmu-podpori-rodiny-18251>
- [20] Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob. *Prageon.cz* [online]. Praha: Prageon consulting s. r. o., © 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Vývoj sazby daně z příjmů fyzických osob - Vedení účetnictví a semináře nejen v Praze \(prageon.cz\)](#)
- [21] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Vláda schválila návrh na snížení daně z příjmů. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 16. 6. 2005 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2005/2005-06-16-tiskova-zprava-6184-6184>
- [22] BOHUTÍNSKÁ, Jana. Daň z příjmů fyzických osob po reformě: Všichni stejně?. *Podnikatel.cz* [online]. Podnikatel.cz, 5. 11. 2007 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.podnikatel.cz/clanky/dan-z-prijmu-fyzickych-osob-po-reforme/>

- [23] FINANČNÍ SPRÁVA. Popis systému. *Finanční správa* [online]. Praha: Finanční správa, 1. 1. 2013 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/popis-systemu>
- [24] Změny v daních z příjmů 2011. *atconsult.cz* [online]. Hradec Králové: ATconsult, © 2011 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.atconsult.cz/novinky/zmeny-v-danich-z-prijmu-2011>
- [25] PETR, Pelech. *Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitku za rok 2012* [online]. ANAG, © 2012 ISBN 978-80-7263-787-4 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Roční zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků za rok ... - Knihy Google](#)
- [26] ČESKO. Zákon č. 586/1992. Sb., Zákon o daních z příjmů, ve znění předpisů pro rok 2013, [cit. 2022-04-03].
- [27] MARKOVÁ, hana. *Daňové zákony úplná znění platná k 1. 1. 2013* [online]. Praha: Grada Publishing a. s., 4. 1. 2013 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Daňové zákony 2013: úplná znění platná k 1.1. 2013 - Marková Hana - Knihy Google](#)
- [28] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Změny v daňových zákonech v roce 2015. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 16. 12. 2014 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/dane/danova-a-celni-legislativa/2014/zmeny-v-danovych-zakonech-v-roce-2015-19976>
- [29] Solidární daň pro bohaté je zrušena: Kdo zaplatí méně a kdo si pohorší?. *Bussinessinfo.cz* [online]. Praha: CMI NEWS s.r.o., 11. 2. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/solidarni-dan-pro-bohate-je-zrusena-kdo-zaplati-mene-a-kdo-si-pohorsi/>
- [30] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Balíček 2021 (konsolidovaná verze) – ZÁKON č. 609/2020 Sb. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 4. 3. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Daňový balíček 2021 \(konsolidovaná verze\) – Zákon č. 609/2020 Sb. | 2021 | Ministerstvo financí ČR \(mfcr.cz\)](#)
- [31] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Rozhodnutí o prominutí daně a příslušenství daně z důvodu mimořádné události. *Finanční zpravodaj* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky, 2021, roč. LV, částka 16 [cit. 2022-04-03]. ISSN 2464-5540. Dostupné z: [Finanční zpravodaj 16/2021 \(mfcr.cz\)](#)

- [32] Jaké jsou termíny pro podání daňového přiznání k dani z příjmu roce 2022? *Finance.cz* [online]. Internet Info s.r.o., 7. 1. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Kdy a jak podat daňové přiznání k dani z příjmu 2021, 2022 | Finance.cz](#)
- [33] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Informace Ministerstva financí pro veřejnost o opatřeních v souvislosti s koronavirem COVID-19. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Koronavirus \(COVID-19\) | Aktuálně | Ministerstvo financí ČR \(mfc.cz\)](#)
- [34] Výpočet čisté mzdy po zrušení superhrubé mzdy. *Peníze.cz* [online]. Peníze.CZ, © [2021]. Dostupné z: [Výpočet čisté mzdy po zrušení superhrubé mzdy | Peníze.cz \(penize.cz\)](#)
- [35] Jak se zrušení superhrubé mzdy projevilo ve vaší peněžence? A co změnilo od 1. ledna 2022. *Finance.cz* [online]. Internet Info s.r.o., © 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Zrušení superhrubé mzdy: výpočet a dopad na čistou mzdu | Finance.cz](#)
- [36] GOLLA, Petr. Solidární daň v příkladech: Limit se pro rok 2020 opět zvyšuje. *E15.cz* [online]. CZECH NEWS CENTER a.s., 22. 1. 2020 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Solidární daň v roce 2020: kdo ji platí a jak se počítá | E15.cz](#)
- [37] KUČEROVÁ, Dagmar. Zrušení superhrubé mzdy z pohledu zaměstnavatelů. *Podnikatel* [online]. Podnikatel.cz, 19. 1. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Zrušení superhrubé mzdy z pohledu zaměstnavatelů - Podnikatel.cz](#)
- [38] FINANČNÍ SPRÁVA. Obecné informace [o paušálním režimu]. *Finanční správa* [online]. Finanční správa, [2020]. Dostupné z: [Obecné informace | Paušální daň | Daň z příjmů | Daně | Daně | Finanční správa \(financnisprava.cz\)](#)
- [39] Paušální daň pro OSVČ / živnostníky s příjmy do 1 milionu. *Kurzy.cz* [online]. Kurzy.cz, © 2000–2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Paušální daň pro OSVČ / živnostníky s příjmy do 1 milionu | Kurzy.cz](#)
- [40] VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2020*. 16. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020. Meritum. ISBN 978-80-7598-774-7.
- [41] KUČEROVÁ, Dagmar. Nezdánitelné části základu daně v roce 2021 a 2022. *Podnikatel.cz* [online]. Podnikatel.cz, 27. 1. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Nezdánitelné části základu daně a odčitatelné položky v roce 2021 a 2022 - Podnikatel.cz](#)

- [42] GOLLA, Petr. Kdy a jak využijete základní slevu na poplatníka. *Finance.cz* [online]. Finance.cz, 10. 01. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Jak se uplatňuje základní daňová sleva na poplatníka 2021, 2022 | Finance.cz](#)
- [43] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. Minimální mzda. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, [2021] [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Minimální mzda \(mpsv.cz\)](#)
- [44] Děti a daně 2020: kdo má nárok na daňové zvýhodnění a jak vzrostlo daňové zvýhodnění. *Finance.cz* [online]. Finance.cz, 31. 1. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Daňový bonus a daňové zvýhodnění na děti 2021, 2022 | Finance.cz](#)
- [45] BUSINESSINFO. Jaké jsou nově slevy na děti? Zrušil se limit pro daňový bonus. *BusinessInfo.cz* [online]. BusinessInfo.cz, 14. 1. 2022 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Jaké jsou nově slevy na děti? Zrušil se limit pro daňový bonus | BusinessInfo.cz](#)
- [46] DVORŤÁK, Tomáš; Fasora, Lukáš; Chocholáč, Bronislav; Malý, Tomáš; Nečasová, Denisa; Stoklásková, Zdeňka; Wihoda, Martin. *Úvod do studia dějepisu*. 1. díl [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 2022-04-03]. ISBN 978-80-210-7013-4. Dostupné z: [Úvod do studia dějepisu – 1. díl \(muni.cz\)](#)
- [47] STRÍBRSKÁ, Jindra. *Sociální skupiny*. [online]. [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: [Sociální skupiny.pdf \(cuni.cz\)](#)